

Hégo Szent György
Portrécsot - Geneinde - Park

ДУША ДАВНИНОМ ПРОБУЂЕНА

**Библиотека
"Бранко Радичевић"
Житиште
2014.
Зборник
одабраних радова са
Књижевног конкурса „Банатско перо“
Библиотеке „Бранко Радичевић“
и
Клуба књиге „Бранко Радичевић“
Ж И Т И Ш Т Е**

ЖИРИ:

**Милан Мицић
Радивој Шажинац
Душан Милићев**

Рецензент:

Милана Рајић

Уредник:

Весна Ћук

ДУША ДАВНИНОМ ПРОБУЂЕНА

**Библиотека
„Бранко Радичевић“
Житиште, 2014.**

Душа давнином пробуђена

Бројност пристиглих радова и ширина географског простора са кога њихови аутори потичу, сведочи о извесном реномеу и поверењу у литерарни конкурс „Банатско перо“, које сада већ традиционално расписује Библиотека „Бранко Радичевић“ из Житишта и истоимени Клуб књиге. Будући да не постоји објективни критеријум у процењивању књижевноуметничких вредности литерарних дела, већ се књижевни арбитри морају ослањати на властите, искуствено стечене читалачке компетенције и истанчану читалачку осетљивост, схватамо због чега је и овога пута жири био у незавидној позицији. О највреднијим остварењима у области прозе одлучивао је Милан Мицић, поетске радове просуђивао је Радивој Шајтинац, а афоризми су подвргнути вредносној процени Душана Милићева. Овогодишњи Зборник, захваљујући њиховој одлуци, међу својим корицама окупља најуспелије књижевне саставе, а сажетим аналитичким освртом на њих

могуће је успоставити некакву заједничку тематско-мотивску нит која их све, у већој или мањој мери, прожима.

Јунак првонаграђене „Приче о бициклу“ новосадског аутора Зорана Додеровића, одиста је једна преосетљива и усамљена фигура, о чему најпре сведочи индикативан избор лектире коју лајтмотивски апострофира у својим реминисценцијама и свакако деликатан однос према стварима и личностима из прошлости. Ово прозно остварење, које је на основу препознатих књижевноуметничких квалитета жири издвојио као најуспелије, заправо настоји да на један лирски топао и меланхоличан начин преиспита однос између времена садашњег и прошлог. У том смислу неопходно је указати на семантику присутности лика жене – власнице старог ормана, чија је несрећно одабрана одевна комбинација запарала пажњу јунака-наратора и лика оца, необично радозналост за трошне и похабане ствари којима прети да излети душа. Док прозаична сусеткиња у папучама илуструје принцип одрицања од предмета (ормана и бицикла) и личности (мужа) које је захватио зуб времена, лик јунаковог оца репрезентује принцип буђења и обнове.¹

Са вером да покрпане и трошне ствари тешке од времешности нису превазиђене и обезвређене категорије, већ занемарени сведоци неких давних дана који чувају у себи део душе људи који су их поседовали, отац их је оберучке прихватио, посвећено реновирао и стваралачки надограђивао. Будило их је из прашне заспалости убеђен да

1

У готово идентичном кључу можемо тумачити и лик оца из приче „Новчићи живота“ Ане Бабић, који чак и из свог физичког непостојања успева да изазове некакав животни импулс и снагу воље у свом сину, који уморан и засићен светом тражи спас у одразу оца са старе фотографије.

њихова употребљивост може опет засјати својом природеном сврхом, преспојити времена и људе садашње и прошле, васкрснути неке понекад заборављене вредности и „даровати тренутке за које вреди живети“. Леп пример изнетог је афективно сећање јунака на мајчин осмех док егзалтиран окреће педале бицикла и одмиче у простору и времену како властитим напором тако и потпомогнут сенама из прошлости.

Напослетку, ова Додеровићева проза се може тумачити и у контексту савремених схватања човека као потрошача људских вредности и животног смисла, а не као њиховог подразумеваног произвођача. Отуда би, у вези са изнетим филозофским ставом ововремених мислилаца, лик жене из суседства имао негативан аксиолошки предзнак, а узор-лик оца свакако позитиван. Овакав угао сагледавања можемо применити и на причу „Рециклажа“ Милорада Мартинова, и проговорити о савременим друштвеним уређењима и индустријализацији као о неманима које мрве и ствари (аутомобиле) и људе (сиромашног зидара који је живео пасјим животом). Музичка тема Равеловог „Болера“ ингениозно обезбеђује причи сугестиван штимунг и чини је у значењском смислу вишедимензионалном.

Популарни жанр кратке приче успешно се поетички остварио у „Пресликавању“ Емилије Живојиновић, које се у првом реду одликује спровођењем иновација на плану форме, што свакако јесте велики стваралачки императив модерних књижевних посленика. Истоветно као и у „Причи о бициклу“ веза између прошлости и садашњости остаје чврсто очувана, чудесним механизмом преспојава људске судбине и чини их типолошки сличним. Техником слајда смењују се улоге животних доби, као на покретној траци континуитет рађање-зрелост-смрт неумитно протиче, глуп за личне жеље и немире појединца. Образац људског животног пута као да је један те исти, пресликан и

крут, индигоплавом исцртан и по правилу га је немогуће умилостивити да нам се прилагоди.

Велика међусобна сродност између прозних дела лежи у чињеници да су њихови протагонисти доследно бића самоће и аутистичне окренутости себи. Међутим, рекло би се, да је у процесу осамљивања и отуђивања најдаље отишао јунак приче „(Не)моћ сећања“, нишлијског прозаисте – Душана Мијајловића Адског. Себе карактерише као господара осаме коме је успостављање перманентне релације са прошлошћу, односно сећањем, једини *modus vivendi*. Уистину дистанцираност јунака „Приче о бициклу“ асоцира самоћу степског вука, уистину старица из „Пресликавања“ пасивно подноси самоћу немоћна да јој се одупре, уистину је деда Јован из приче Д. М. Адског тужно-смешна прича о очају човека у борби против самоће, али као да су све те варијанте истоветног мотива меке и ефемерне манифестације осаме у поређењу са животним контекстом јунаком из „(Не)моћи сећања“ који је „дошао на дедовину да буде *сам*“. Њиме равна готово потпуна утрнутост чула, инертно држање, осећање узалудности свега, нихилистичко виђење садашњости и јалово доколичарење. Осама је његово ескапистичко уточиште, простор среће, јер може да се сети *ње*, љубави страсне или праве, уопште, живота који се живео. Водећи рачуна о хигијени сећања („Оним најцрњим сећањима треба отворити душе прозор; нека заувек излете ван“) јунак гради свој свет затворен у кулу од слоноваче. Његов главни непријатељ је заборав, јер он је неминовност, док је (не)сећање ствар опредељења.

„Левијатанов задах“ Андрије Стануловића издваја се нарочито због свог аутентичног мотивско-симболичког веза. Његова главна вредност чини се да лежи у успостављању интертекстуалних веза (пре свега са библијском књижевношћу, а потом и са Шехерезадом,

односно причама из „Хиљаду и једне ноћи“). Андрија Стануловић се на један романтични начин поиграва ликом Шехерезаде, тако што креира лик жене чије је деловање инверзно Шехерезадином. Стануловићева жена спасава живот одбеглог роба тако што се труди да успаванком господара одржи у сну, а не да причом сачува његову будност.

Једно интересантно стање свести у егзотичном, азијском амбијенту је са много приповедачког дара донела Татјана Дебељачки из Ужица у „Магли Јапана“. „Једна чарапа“ Саве Мартиновића иронизовано тематизује улогу мафије, односно криминала у савременом добу, асоцирајући њихову такорећи генезу екранизовану у култном филму „Кум“. Милојка Јововић у прози „Помућени ум“ проблематизује колизију вредности коју је изазвало модерно време кроз перспективу једне острашћене и гневне памети, а „Икона“ Драгише Ераковића приповеда о природи вечитог троугла уметник – дело – рецепција.

У односу на доминантну атмосферу прозе коју насељавају интровертне, отуђене индивидуе, заокупљене властитим случајем, поезија у Зборнику осетно живи у другачијем ритму. Уколико само летимично осмотримо наслове појединих песама („Живети“, „Живот је леп“, „Успех, „Дан среће“ и сл.) наслућујемо да њихови лирски субјекти живот високо вреднују („не понавља се на 'бис“) и не посежу за осамљивањем и тупим подношењем, већ се хватају у коштац са животним (не)приликама и труде се да их украте и преобрате у властиту корист („у песмама сликам свет са дречећим бојама / и заиста се трудим да не би угасио сунце“). Овакво осећање живота одиста делује као освежење, призива некакву пуноћу живота и осенчено је готово дитирамбском радошћу („Виногради“). Међутим, на садржинском плану уочљиве су и теме сродне

обрађиваним у прозним делима: ирационални страх, питање порекла и односа према прошлости, односно традицији, рудиментарно родољубље, хумана ангажованост и чиста рефлексивност. У формалном погледу традиционални проседе (сонет, катрен, рефрен, рима, везани стих), налази се у значајнијој предности у односу на спремност аутора да експериментишу обличким карактеристикама текста. Похвале су у формалном смислу вредни „Виногради“ Љубомира О. Вујовића“ који су успели пример такозване вишедимензионалне поезије.

Напоследку, и проза, натопљена соковима самоће, окренута машти и давнашњим временима, и поезија диктирана у контрапунктним откуцајима, и афоризми, језгровити, актуелни, тенденциозни и црнохуморни, овај Зборник богате охрабрујућим потврдама да се у свеопштој кризи певања и приповедања, кризи читања и читавања, појединци ипак могу изборити за одиста вредне литерарне победе. И, што је подједнако значајно, сви су текстови Зборника несумњиво одузели од својих твораца добар комад њиховог талента ради одазива на већ престижни конкурс житиштанске библиотеке, што веома радује реализаторе овог литерарног надметања, а свакако и све поштоваоце писане речи, који ће овај избор држати у рукама.

*Милана Рајић, мастер
професор српског језика
и књижевности,*

ПРИЧЕ О ОСАМИ
ИЛИ
"ТАЈАНСТВЕНО ОСТРВО"

ПРИЧЕ О ОСАМИ ИЛИ „ТАЈАНСТВЕНО ОСТРВО“

Од 120 прича које су ове године пристигле на конкурс „Банатско перо“ у области прозе својим квалитетом издвојило се неколико прича, пре свега победничка прича „Прича о бициклу“, али и приче „Пресликавање“, „(Не) моћ сећања“, „Рециклажа“, „Левијатанов задах“.

Заједничко прозно биће прича објављених у овом зборнику је дубоко, интимно, лично осећање осаме које провејава у већини прича као глобално осећање човека цивилизације с почетка 21. века. Осећај самоће у пољу звукова, боја, укуса, мириса који засипају савременог човека јесте једна врста колективне контраверзе у којем се биће савременог човека мења, а жеља да се оно очува, да се очува његов идентитет, особеност и препознатљивост јесте хитање савременог човека у осаму или „Тајанствено острво“ које је јунак „Приче о бициклу“ читао заједно са другом литературом међу којима су и „Сто година самоће“, „Степски вук“, „Тако је говорио Заратустра“. У

причи „Пресликавање“ у стању осаме јунак приче је посматрач слика живота које му се намећу у његовој самоћи; у причи „(Не)моћ сећања“ јунак приче живи у осами у кући „блатуши“ у којој „и дању има свежине, а ноћу буде и хладно...посебно око срца“. Јунак приче „Рециклкажа“ звиждуће „Болеро“, ради на грађевини и спава у олупини „шевролета“. Свако на свом парчету копна траје, као на острву, и ту уплашен од света гаји сопствену нежност као одговор на буку овостолетног Вавилона. Вавилон у којем нема ни бића ни идентитета.

Првонаграђена прича „Прича о бициклу“ је једна топла, нежна прича о самоћи, о меланхолији прошлих ствари о „дрвету начетом црвоточином“, о раму бицикла и бициклу које осећа, о „музици са грамофона“ и књигама који пуне свест јунака приче који је опет други лик у причи, одмах иза старог бицикла. „Окрећем журно педале, а да и не знам разлог, где и зашто журим“ завршава јунак приче ову „Причу о бициклу“ која је истргнута са маргине стварности и из епицентра једног „тајанственог острва“.

*Др Милан Мицић,
историчар и књижевник*

У Новом Саду,

15. септембар 2014.

Зоран Додеровић
Нови Сад

ПРИЧА О БИЦИКЛУ

Бицикл је купљен пре великог рата. Припадао је неком железничару или жандару, свеједно. Једног летњег поподнева у двориште наше куће дошла је нека жена. – Имам кухињски орман да продам, јефтино, - викала је комшиници која је била наглува. Сећам се као кроз маглу да сам лежао у кревету у соби. Не могу се сетити наслова књиге коју сам читао. Можда је то било "Тајанствено острво", "Авантуре Гордона Пима" или "Сто година самоће".

Чувши разговор две жене у дворишту, отац се заинтересовао за орман. Сутрадан је отишао да га види. Орман му се допао. Видим оца како стоји испред оронуте шупе. Двориште је поплочано циглама. Трава избија између спојница. Не могу се сетити лица жене. На себи има плави штрикани џемпер, зелену хаљину и папуче на ногама.

Фарба на орману је огуљена. Дрво је начела црвоточина. Једно стакло полупано, рупа позади. Не знам да ли је од метка или ју је миш прогризао. Знам само да ми је орман био ружан.

- Колико тражите за орман – пита отац. Жена се кратко премишља. - - Носите га одавде, само ми заузима место – каже.

Шупа за угаљ мирише на влагу и плесан. У њој се налази рам бицикла. Рам је црн, старински, с благо повијеним корманом и кожним сицем. Оцу су очи засијеле од среће када га је видео. - А колико кошта рам бицикла? – питао је. – Бицикл је некада припадао моме мужу. Носите и

рам – рекла је жена.

Отац је пренео орман у двориште. Дотеривао га је, гитовао, шмирглао. Наместио је ново стакло. Учврстио ручице на фиокама и вратима. Запушио је рупу лимом. Предњу страну ормана офарбао је у црвено, а бочне стране белом бојом. Орман данас стоји у викендици. Скупља прашину.

Рам бицикла је стајао нетакнут у шупи. Хватао га је заборав све док једног кишног дана неком човеку није пукла осовина на приколици. Оставио је приколицу крај наше викендице и никада се више није појавио. Попут лица на старим фотографијама и његово лице ми је избледело.

Након неколико година чекања да се власник појави, отац је скинуо точкове са приколице. Зарђала метална конструкција и данас стоји прислоњена уз орах. Дрвени под приколице је иструлио.

Отац је освежио рам бицикла, офарбао га браон бојом. Намонтирао точкове. Подмазао лежаје. Ставио ланац у нафту да одстоји. Наместио динамо и светло. Зашрафио блатобране. Причврстио мачије око. Дотерао је кочнице. Бицикл кочи окретањем педала уназад.

Хромирани делови били су прошарани тачкицама рђе. Било их је тешко одстранити. Али после упорног гланцања корман је блистао као нов. Бицикл је комплетиран и могао је послужити сврси. Био је то прави уметнички рад мог оца. Танка бела линија описивала је круг и провлачила се између жбица на точку. Очев покушај да споји неспојиво, да упасује различите делове скупљене с отпада у потпуности је успео.

Бицикл је просто клизео по асфалту. Могао је отићи до реке и уживати у погледу. Могао је провозати неку zgodnu цуру на повратку из школе. Умео је и сам себи да ствара невоље. Налетео би на разбијено стакло или би упао

у рупу на путу. Дешавало му се да се гума пробуши, или да му дечурлија поводи вентиле. Мрзео је сам себе у тим тренуцима. Кад би му спао ланац, црвенео се од стида.

Једног дана журио сам кући по пљуску. Склизнула је матица с предње осовине бицикла и точак је отпао. Догурао сам бицикл до куће, узео одговарајући алат и поскидао делове. Киша је падала данима. Кишовита јесен преобразила се у дугу и хладну зиму. Бицикл се из шупе са угљем преселио на таван. Дошло је једно, а за њим и друго пролеће. Прашина је скривала бицикл од погледа.

Сада се јасно сећам свега. Читао сам "Тако је говорио Заратустра". Претходио му је "Степски вук", и пуно добре музике с грамофона. Сећам се да је она жена дошла у нашу кућу. Плакала је од среће када је видела како је отац средио орман. Видим како јој се на сунцу, попут бисера, котрљају сузе низ лице.

Прошло је доста времена од тада. Поново се пењем дрвеним степеницама на таван. Дижем тешка дашчана врата. Прилазим бициклу прислоњеном на сандук с прашњавим флашама. Стресам прашину са њега. Скидам паучину. Носим га низ степенице као тешког болесника. Поклањам му пажњу, док се неопходне поправке не обаве. А кад завршим са гланцањем, као отац некада, бицикл ми за узврат дарује тренутке за које вреди живети.

Док окрећем педале у сећање ми долазе лица људи којих више нема. Сетим се топлог осмеха мајке. Рукама стискам корман. Окрећем журно педале, а да и не знам разлог, где и зашто жури.

**Емилија Живојиновић
Крагујевац**

ПРЕСЛИКАВАЊЕ

Отпијам воду ситним усрком, уз прозор. У непрописно уближеној згради, у мом случајном сагледу, нечији живот. Неотпорна на пробуђену радозналост, постепено све дубље залазим у поподневну навику да га, као сад, осматрам.

Наспрам мене, у сталној поподневној поставци, старица се, спорија од журбе мушкарца да је приведе у други простор, препушта његовом подупиру. За њом се брзо затварају врата и успоставља сурова граница, коју до јутра, вероватно, прелази само преком потребом.

Он, добро расположен, седа уз младу жену. Загрљени, гледају у истом смеру. Жељени филм, или актуелну серију. Лица им зраче једнаким задовољством.

У својој соби, још који тренутак у стоју, крхка старица. Чини се да на исти начин, по ко зна који пут, одмерава тежину своје прекобројности и самоће. Потом се безвољно спушта у дубоки наслоњач и заклаља од погледа из суседства.

Наспрам њих, у сталној поподневној поставци, иза затворених врата, сви моји, веселији, без мене. Уз обавезну припомоћ приведена свом простору, који тренутак још, одмеравам тежину прекобројности и самоће. Потом се безвољно спуштам у дубоки наслоњач и заклањам од погледа из суседства.

Ко ли сад отпија воду ситним усрком уз прозор и случајним сагледом наспрамног стана из непрописно уближене зграде, залази у нечији живот?

Душан Мијајловић Адски
Ниш

(НЕ)МОЋ СЕЋАЊА

Пут навише и наниже један је те исти.

Хераклит

Година је, 2014-та. Кишна!!! У осами, дижем чашу. Не знам коме да наздравим, а кажу, сваки дан је за здравице, пољупце и поезију. Питам се, да ли је паметно да наздравим небу по којем муње парају.

Само неколико минута раније, владала је тишина. Она тишина кад вам се учини да се из затеченог непомака нико више неће покренути.

Гледам кроз прозор; крупне кишне капи јуре ка земљи. Чујем, *пљуште* по крову, посебно оном лименом који покрива терасу. С кишним капима пролети и по нека *леденица*. У том и таквом тренутку жарко желим да напустим собу, да се препустим на милост и немилост кишним капима. Желим, и то је све.

Отварам прозор. Спуштам тело у кревет крај прозора. Дошао сам на *дедовину* да будем сам. Које ли ироније, годинама сам господар осаме и у граду. То што неко наврати, а потом брзо оде, осами зубе не ломи.

Свашта! Примећујем да је зид око прекидача променио боју. За то је крива *башта*. Свега и свачега у њој има, и све *ваљано рађа*. Уистину последњи комшија, јуче ми каже:

Ринташ кад дођеш а плодове поклањаш мени. Лежи, одмарај, још боље, иди изнеси ону твоју мученицу да попијемо коју к'о људи.

Не љутим се на комшију. Идем по ракију, коју

подједнако хвале у граду и на селу. Нажалост, ускоро на селу неће имати ко да је хвали. А земља, *мечку да роди*.

Мисли са комшије опет пређоше на прекидач. Некад смо ноћу, у протесним шетњама, скандирали: Гаси! Пали! Гаси! Пали! Лепо је кад човек у *нешто* (по)верује, незгодно је кад га то *нешто* гадно изда.

Љут сам на прекидач. Не желим да размишљам. Не желим осим дисања ништа друго да радим. Најискреније и ово последње не желим.

Грови се утишали. Крупне, замењују ситне капи кише. Требало би да устанем, да видим колику је штету град направио. Лежим и даље. У близини се чује глас неке птице. Знам да у питању није гавран а о њему почињем да размишљам. Чудим се Господу, како је могао гаврану да подари дуговечност. Зар њему, који лоше вести доноси, који злу судбину најављује. Или је то само у песмама.

Кажу да је и сом дуговечан. Што се њега тиче у реду је, и ја бих му дао дуговечност. Наравно, под условом да је *сом* тамо где му је место. Поуздано знам, *нормалан* сом живи дубоко под водом, увек је на дну; да није човека, нико га на обали не би видео. Али, људи к'о људи, свесно га преваре, изваде из воде и поносно се са жртвом сликају. Потом жртву однесу кући па је у комаду или исецкану пеку, кувају и разним ђаконијама посипају. Ех, човек, то нежно двоножно створење. О други *сомови*, ко *сомови*!

Трећи *дуговечник* је корњача. Разумљиво. Мора се имати оклоп, посебно данас у ово стресно и опасно време. И треба се ићи полако, не јуришати *главом кроз зид*. Не треба журити ка најмањој парцели – не зато што је мала већ зато што је одвише мрачна.

Господе, о чему усамљена особа све не размишља. Понашам се попут птице у соби која не слуги омеђеност простора. Птице, која изнова удара главом у прозорско стакло све док не падне од изнемоглости.

Човек у осами, наравно ћути. Неизговорене речи су, најмудрије речи. Као што најзрелије воћке прве отпадно са грана, тако и неизговорене речи прве с језика склизну у грло. Најбоље мисли и реченице заувек остаје у нама. Речи које изговоримо у афекту, самоодбрани, страсти, патњи ил' радости немају мудрост ни право значење. Људи склони платонској љубави, о љубави говоре чистољубиво, из дна душе. Страст, кад се *усијане главе* охладе, оставља ожилјке. Одавно је знано: Страствена љубав је попут супе: врела, хладна и на крају бљутава. Кад смо код супе, после њене смрти заборавио сам да и то јело постоји.

Поменух дуговечне: гаврана, сома и корњачу. И неким се људима посрећи да буду дуговечни. Требало би да је тако. Праву истину зна једино *дуговечник*:

Покојни деда, моје покојне супруге, би *дуговечник*. Његових деведесет осам година почело је да нервира његову децу и децу његове деце. Сећам се, како је он старио, тако су га укућани све мање примећивали. А деда, к'о за инат укућанима, никако да пригрли осаму, свуда се мува, увек је расположен да са неким *заподене* разговор. Наравно, највише је волео да прича о рату, о томе како се човек из Босне обрео у топличком *Гвозденом пуку*. Ја из Топлице, он борац најславнијег пука у српској историји, и ту се ништа није могло.

Ех, би то давно али се добро сећам његовог лукавства. Дедо Јово је био човек са великим животним искуством. То му је помогло да надмудри укућане. Наводно, негде је затурио дукате ал' никако да се сети где. Ко не воли *хлеба без мотике*; од тог дана ретко су га остављали самог. Једног дана, сасвим случајно, открих његову превару. Кад сам му то казао, мирно је одговорио:

- Паметна си ти глава, али поуздано знам, ниси тужибаба.

Нашу сам тајну умео да чувам. Нажалост, то деда

Јована није могло да сачува од смрти. Бићу искрен, боље је живети у многољудној заједници него *сам к' о пањ*.

Дан мину. Ноћ полако пуни воћњак, двориште, собу. Мрак не игноришем, празнину свом снагом. Мрак и празнину истовремено не бих могао да поднесем.

Осама ми је у почетку годила. Данас? Није ми се згадила али све се теже подносимо.

Како ме је осама намамила у своју замку? Прилично лако, рекао бих, спонтано. Замислите, било где да се нађем имао сам утисак да сам на једном те истом месту. Бивало је неподношљивих тренутака; око мене блештавило, весели и бучни људи, а ја, ја *до зла бога* сам. И тако, бежећи од себе и других, стигох до ћорсокака. Не мислим да сам победник у узмицању, још мање у инаћењу. Ко зна, можда покушавам сам себи да седнем у крило.

Господари осаме би требало да поштују снагу сећања. Ту се лако пронађу изгубљене љубави, лакше се човек помири са већ нанешеним увредама. Оним најцрњим сећањима треба отворити душе прозор; нека заувек излете ван.

Дефинитивно сам устао и затворио прозор. У кућама *блатушама* и дању има свежине, а ноћу буде и хладно...*посебно око срца*.

Милорад Мартинов
Зрењанин

РЕЦИКЛАЖА

Није био рођен у граду у ком је радио. Дошао је у њега трбухом за крухом, не тако давно. Да би преживео, радио је разне послове али и како није имао неко посебно занимање, највише времена провео је радећи као зидарски радник. Показао се као веома вредан и спретан. Нижући са другарима редове цигаља, грађевина на којој је радио постајала је сваког дана све виша.

Радећи неуморно са њим, другарима је ипак, помало, ишао на живце, јер је стално звиждуцкао познату мелодију „Болеро“. Изгледа да је њоме себи давао ритам док је ређао цигље. Радило се од раног јутра до касне вечери. Ту се и јело увек, свако шта је себи од куће донео. Он је обично имао парче сланине и комад хлеба.

На крају радног дана, имали су обичај да седну сви заједно и мало се одморе и да ту, пре одласка кућама, у друштву испију по коју флашу пива. Нико од његових другара није ни знао где он станује. Када су се разилазили, сам је одлазио ка периферији града. Тамо се налазила у ствари, једна депонија старих, напуштених аутомобила. „Становао“ је, ако се тако то може казати, у једном од њих. Велики, стари „Шевролет“ био му је сав стамбени комфор. Около су били пси луталице са којима је успоставио добар суживот.

Једног јутра, није дошао на рад. Обзиром да су претходне вечери примили своју зараду, били су уверени да је отишао даље, у потрази за неким другим послом. Никада га више нису видели...

Индустријалац Sven Johanson из града Гетеборга, решио је да промени свој, три године стар, аутомобил.

Обишао је многе салоне за продају аутомобила и напoкoн је изабраo најновији модел „Вoлвoа“, металик, сребрне боје. Пoрoдица се силнo, oдушевилa нoвим аутoмoбилoм. Једвa су чекали викeнд да би се извезли нeгдe ван грaдa и испрoбали гa. Врeмe је билo дивнo и уживали су сви, дoк је аутoмoбил грaбиo друмoвима.

Нeштo је ипак билo чуднo. Кaкo се пoвeћавалa брзина аутoмoбилa, тaкo се све јачe чулo нeкo чуднo, мелoдичнo звиждање кaрoсeрије, кoје је ветар ствaрao. Прeпoзнали су. Биo је тo уствaри – Равeлoв „Бoлeрo“.

Андрија Стануловић
Пирот

ЛЕВИЈАТАНОВ ЗАДАХ

Док трчах колико су ме ноге носиле, са свих страна се чуло режање изгладњиваних шарпланинаца и звекет ланаца, којима су били везани. Ипак, можда је то био звук мојих имагинарних букагија, робија за сваког чува исти тоналитет. Стопала су ми дубоко урањала у беличасто, слано тло, док ми је ветар својевољно раздвајао вилице и хранио ме легуром соли и крцкавог лишћа, које је однекуд докотрљао.

У здању у коме је по наредби владало добро расположење и где је атмосфера славља сматрана неминовношћу, успаванка је морала бити певана докле год би господар спавао. Жена промуклог гласа јецала би у деловима када је харфа преузимала вођство, а потом би послушно наставила оду господару који није смео бити пробуђен. Певала је док јој се глас из сувог грла не би преобратио у глас свраке, но одлично је знала да песму којом купује још који минут нечијег живота не сме стати.

Када су фанфаре објавиле њен посртај и буђење господара, ја сам и даље трчао. Наједном, отисци мојих стопала појавише се испред мене, утиснути у тлу, онде где још нисам крочио. Видех их у даљини, све до хоризонта, тамо где тек треба да отрчим.

Оборих главу и са страхом који је растао у мери да сам се гушио, бацих се леђима на тло, убрзано дишући. А ваздух, напрасно романтично, мирисао на јесен и море. Баш као и Левијатанов задах.

Татјана Дебељачки
Ужице

МАГЛА ЈАПАНА

Лежала сам у рову лица забоденог у блато које ми је зачепило ноздрве, и зубима крцкала ситне комаде камена заједно са земљом. Језик ми је био потиснут на периферију усне дупље затвориви доток ваздуха, стварао је сметње дисајним органима.

- Да ли сам жива? – прође ми кроз главу.

Влажне магле у боји пловиле су кроз моју свест, њихова садржина напунила је ров и притиснула тело. При кретању пуштале су пискав звук, који ми се као ексер, заривао у мозак и правио пометњу. Или ми се то само чинило. Одлучих се за мали тест:

I Ако је ово гробна јама онда сам мртва – закључих и том констатацијом доказах да сам ипак жива.

II Просвирам ли себи метак кроз знању на чему сам – сазревала је у мени дискутабилна одлука.

III Немам оружје, а и нисам самоубица – као да се магла повлачила и остављала простор здравом разуму.

- Ово је већ боље – помислих у себи и одлучих да се придигнем. Ишло је теже него што сам мислила. Земља натопљена водом клизила је испод чизама и није ми олакшавала процес спашавања. Упрех задњи атом снаге, ногом нагазих спиралну жилу и она ми поможе да угледам светлост дана. Пољем се вукла магла, на рубу шуме разазнах нејасне силуете погрбљених берача. Искочих на површину и погледах у корпу. На њеном дну белело се неколико гљива, остатак је завршио у јами. Био је то пех!

Саво Мартиновић
Београд

ЈЕДНА ЧАРАПА

„Госпођице, опростите, кажите ми да нисам, случајно, залугао?“

„Не, господине, очигледно. Судаћи по вашем стајлингу, маркама одела, ципела и машине, управо сте на правом месту“.

„О, хвала! Радује ме овај сусрет, па је моје прво питање: да ли продајете чарапе на комад?“

„Наравно, господине, само на комад. Ми смо специјализована фирма која продаје чарапе искључиво на комад. Уз напомену да чарапе нису за свакога“.

„Дајте ми један комад, или, само једну чарапу!“

„Опростите, а који вам је број главе?“

„Педесет и седам“.

„Имамо све бојеве, пре свих, педесет седам. А коју боју желите?“

„Коју имате?“

„Имамо само једну боју, наравно црну, у шест нијанси“. „Пре него што се одлучим за боју, кажите ми, мадмоазел, шта још имате од асортимана, земљу порекла, намену...“

„Прво, ово је фирма *Дон Вито* која држи цео асортиман за лак, лагодан, брз, отмен, луксузан живот (од)важних људи. Живот на високој ноzi. Земља порекла је Самостална Сицилија, без Матице Италије. Асортиман је намењен искључиво земљама у транзицији, каква је ваша“.

„Пошто је ово наш први предузетнички корак ка још луксузнијем животу, препоручите нам неке алате и приборе које држи ваша угледна кућа“.

„Па, ево: имамо калузе свих врста и облика; пајсере

свих величина; бонсеке са дијамантским зубима; брениере са ласерском функцијом; алат за обијање трафика, звани АЗОТ, није за пунолетне; алат за елиминацију брава, или АЗЕБ; дијамантски бешумни резач стакла ДБРС; комплет специјалног алата за обијање банака, универзалне примене, за све генерације, или АЗОБ, који посебно препоручујемо, знате, због оног: *пљачка банке и обрнуто*; апарат за електронско дешифровање или АЗЕД... Ту су још и други алати намењени експозитурама, филијалама, поштама, мегамаркетима, вилама, природним благајнама...“

„Сињорина, хвала на исцрпном обавештењу. Кажите ми још само што држите од наоружања, првенствено са бешумном функцијом?“

„Господине, разочараћу вас, ми смо хуманитарна кућа посвећена бољем животу, и не држимо ништа од онога што угрожава људе. У сваком случају, не би било неумесно да се тим поводом видите са нашим шефом. А сад, да ли сте се одлучили за боју чарапе?“

„Да, сињорина. Дајте ми једну чарапу црне боје, најтамније нијансе“.

„Са прорезом, или без прореза?“

„Наравно, са прорезом. И ми тежимо лаком животу. И дајте ми још један комплет алата за обијање банака, како ви кажете, АЗОБ. И, молим вас, сињорина, рачун и да платим!“

„Е, господине, то никако! Ми у наше клијенте имамо пуно поверење. Изволите робу, а платићете кад се вратите из банке!“

„Грација, сињорина, видећемо се у првој прилици“.

Милојка Јововић
Подгорица

ПОМУЋЕН УМ

Застали погледи. Усидрили се. Птице умукле. Вјетар клонуо. Трава повила влати. Цвјетови се осушили. Уздаси увили лати. Небеској плавети изви се море људске несреће. Звијезде падоше на животне траље. Мјесец хтједе да завири преко потока, али се стисла густа магла и не видје, како је Силни силан, како циједи душу као наквашену крпу, коју њише као повјетарац, заљуља као снага југа, зацерека таласе ваздуха, искези се, уши размакне, испија сокове земље, језди на перзијанеру, трепери ту негдје изнад додира.

Али нека:

„Гади се. Испрси се. Гини. Погини. Ти не знаш како је горе кад се одлијепиш“.

Неухватљиви нуде и новце и овце, раскалашан живот, само да издају мајку, груду коју могу добро уновчити, и застријети стазама будућности са којих ће бирати, овај, онај, или неки нови лет.

Ћутња. Издаја. Пропаст душе, ума.

Уништише жену, мајку, земљу, зацрнише гдје никад није падала тама.

Уновчавају све до чега дођоше, све у своје добро претворише не знајући да треба завирити испод прљавог новца, да ноге кад-тад пропадну кроз сјајну покорицу и не дотичу земљу, него кал, који је оставила душа.

Мајка упрла поглед небу. Сјетила се Бога, светиља на којим је дјецу подизала.

„Гдје згријеших? На кога се бацах камењем? Ко ме бацих грану на пут да ме тако газе, бацају, боду, пробадају материнство моје, сагоријевају сву моју муку, играју се

пепелом, наврћу све бујице, како не би трага остало, као да их је куга донијела.

О, да сте с пуноглавцима расли, научили би бар један кркет пријатан уву, да вас је змија окотила, примакла би вас кућном прагу, да будете чуваркуће, да вас је поплава избацила, хумус би вам на уснама цвијет подгојио, да сте ванземаљци, пронашли би зрно живота на земљи, да сте било шта, само да не припадате људском роду, изроду. Природа би од вас створила мекан јастук на који бих наслонила уморне руке, и нејака чеда“.

Најгоре је кад се живот начне ни на небу, ни на земљи, ту гдје људски отпад почива, ту гдје страсти прогоне једна другу, укопавају, гдје ни мртви не могу да почивају.

Јесам ли вас то отровом задојила... синови моји, па ми о глави радите, исисасте утробу и небо да и прамајку проклињем.

Је ли планета проклета? Има ли живота на Земљи? Има ли ваздуха, воде? Има ли људи на видјелу?

Драгиша Ераковић
Ниш

ИКОНА

Иконописац је урадио икону. Не знам када и не знам где. Сада је овде. Пред њом изговарам молитву, као и многи пре мене... Ко је то урадио? Како се зове геније? Све је тајна, већ више векова. Исто толико времена је прошло од нагађања.

Једне вечери, после литургије, остао сам сам пред њом. Непомичан и загладан у њу, чух глас иза себе:

- Икона пред којом стојиш осликана је душом и бојама љубави.

- Како се зове онај што наслика овако моју душу, моја осећања? Није се потписао. Тихо сам питао, сав устрептао да чујем и упамтим његово име.

- Када је стварао, био је само Божија рука, а када је завршио икону био је поштен према себи, па се није потписао. Знао је да је свако име мало у односу на створено дело.

- Зашто људи не би знали за њега, када је створио овако величанствено дело? Упитах знатижељно.

- Тада би људи славили његово име, а не дело. Овако је дело остало да живи, траје, да припада свима који пред њом стоје... Икона је нашла пут до тебе и ти си нашао пут до ње. Зато си сада пред њом...

- Али..., покушах нешто да кажем, али чух питање.

- Знаш ли ко је показао путеве птицама на небу, рибама у води, животињама на копну, а сви иду путевима?

Замишљено сам ћутао и размишљао о ономе што сам чуо, а онда чух и питање које је директно мени упућено:

- Знаш ли ко је створио пут којим ходаш?

- Можда знам, рекох знајући да не знам.

- Можда мислиш да знаш.

Икона ме је посматрала блажено. Више нисам чуо глас. Како је дошао, тако је и отишао. Само њему знам путем.

**Ана Бабић
Крушевац**

НОВЧИЋИ ЖИВОТА

А била је то само још једна од стотину оронулих кућица, баш онаква какву су вам представљали ваше баке и деке, од сламе и блата, која је сведочила о начину живота овдашње породице. Овде, рекло би се није било никога. Једино што ју је прекривало била је лијана, која је пузила уз сивкасте пукотине, осликавајући дланове старијих људи. Запуштена и сама, обојена чежњом и носталгијом за људима који су живели некада у њој, стајала је и чекала неког који би унео мало смеха кроз одшкринута врата. И наизглед јако наивна, дочекала је свог незнанца.

Тамним очима загледао се у кућу. Пригушеним погледом, баш као што беше сама унутрашњост овог дома, указивао је на невидљиву линију која одваја месташце од светлосних зрака, неравномерно распоређених распламшивача његовог уморног лица, стрепњом намирисаног. Рекла бих имао је једно тридесетак година, не више, мада, носио је прилично старе и на појединим местима просенчене панталоне, са већ ушивеним закрпама које говораше о ранама, о пуно дубине и чистоте његове душе. Прожет тишином, заједљиво се усудио да широм отвори врата, која на тренутак зашкрипаше, и закрпе поново заплакаше додирнуте ексером, као првог дана кад беху ушиване.

Можда је то била само једна од кућа која га је, као каквог истраживача јако занимала, па се нехотице ушуњао у њу... Кренимо за њим, вероватно вас, као и мене, занима разлог његове посете овој приземној кући, обучене хаљином самоће. На тренутак је устрептелo зауставио свој корак испред самог улаза, ознојених руку, док су његово

лице шарали јако тмурни изрази, полукриве црте превлачене преко слоја бездашности. Сваком секундом приближавајући се истуреном доњем делу лица, уснама, оно постајаше све блеђе и блеђе, а руке као да падоше под окриље панике.

Ушао је. Зачуо се снажан одјек и лупа скоро распаднутих врата. Залупио их је јако за собом, да ли од знатижеље па је случајно испустио браву, или од страха који је све више обливао његово тело. Или је можда желео да на миру ослушне тишину, не би ли му прошапутала успомене на врату устаљеним траговима. Шетао се, крећући се од једног до другог краја собе, тражећи нешто. На први поглед, рекло би се по његовом изгледу, да је био жедан, или гладан, па је тражио нешто да поједе, или пак место где би могао да проведе ноћ, одмарајући од тешког пута.

Међутим, изгледа да то није био његов разлог посете. Збуњујуће је било његово понашање, па чак и исхитрена реакција, када је заледио свој поглед на тачку у којој су се спајале ивице зида, испуцалог креча, давно нанетог. И као да га прободу стрела у саму срж, наједном, окренуо се на сасвим супротну страну. Зауставио дах, а онда се осетио у ваздуху дубок, тежак уздах. Не померајући поглед са слике, чак ни трептајем ока, приближавао јој се. Морам признати, чудило ме је то што се поред толике празнине нашао једна искривљена фотографија на не тако стабилној страни зида, која се сваког часа крунила, рушећи мрвицу по мрвицу окореле земље. Када се мало боље присетим, био је ту, заправо, и један кофер, одмах испод слике, прекривен мрежом сатканом од нити прашине која готово да га је прогутала. Он је пришао толико близу да је стајао директно гледајући је. Испружио је руке ка њој као дете жељно мајчиног загрљаја. Зајецао је над њоме, прислонио усне на гладак

слој фотографије, нежно милују нечији лик. Очи, два тамна драгуља, засијаше, преплављене бујицама које су доносиле, смело враћале у његово срце сцене из ранијег живота, оног детињег. А онда се огласила баш она тишина од малопре, којој је био препуштен. Слика као да је промрмљала једно питање, које је понављала, чак да сам га запамтила, и са сигурношћу га могу цитирати „Сетиш ли се кад – кад речи које пређоше преко мојих усана, оног дана кад остадосмо сами, без једине жене коју волех, твоје мајке, сине?“ Све време се провлачила кључна реч и бол ју је исприсљала оловним словима „кајање“.

Младић сав ускомешан, паде на колена. Дрхтаје више није могао да обузда, његовим телом као да је владао очај, док рукама стискаше сваки комадић од ког зид беше састављен. Проговорио је: „Оче...убрзо поскида све дрхтаје, зашто ме то питаш? Знаш да памтим сваки тренутак, па чак и оне када нисам био поред вас. Нисам био, али сада сам дошао. Ево ме, ту сам. Зајеча поново он.

Сећаш ли се, када си ме први пут одвео код тебе на посао, у ковницу, јер нисам имао где остати, а ни код кога. Говорио си ми да се изгубљени тренуци никада неће вратити, као што челик можеш претапати из облика у облик, враћати га, али никада неће моћи бити исти. Нисам тада разумео о чему си ми говорио. Посматрао сам како се новчић по новчић превлачи преко твојих, жуљевима попрсканих руку, док си ми причао колико тих у просеку 13,96 грама нама стварају кров над главом, склониште од пропасти и јада. Желиш ли да ти признам још нешто? Осетио сам тај метализирани мирис, легуре бакра, чије значење схватих тек сада, овако потиштен и сам. Остаће ми још дуго у сећању, осећај муке, напора и твоје, оче, издржљивости, мирис љубави и мукотрпног посла. Рекао си ми да сам стварам себи живот какав желим, баш као што се по калупу кује новац. Нисам те послушао, оче. Не зато

што нисам хтео. Одвучен тежњом за богатством, отишао сам без имало стида, а сада сигурно знам да то није било вредно ни једне сузе која је стидно искапила последњу наду док си ноћима бдио над последњом поруком коју сам ти оставио.

Опрости, оче! Молим те, опрости ми! Да ми је да осетим још једном подршку, и главни део за успех у животу, ослонац родитеља, баш оно што је сачувало дом наш од многобројних недаћа. Навирале су му успомене, које све више добијаше вредност.

Оче, желео бих ти испунити нешто што сам годинама одбијао. Од чега сам се плашио, као од мрака, када си ме први пут оставио самог. Наставићу са неговањем породичног посла. Бићеш поносан на мене“. Помоливши се, пољубио му је лик, искрено насмејаног на тој слици. Осетио је спокојство.

Младић се наже над кофером, чврсто га зграби, обриса сузе са бледог, бездашног лица и уста. Док прашина бојише његове скуте, истрча из просторије, носећи спаковану наду у јединој успомени на оца. Оде.

Новчићи живота кренуше да му кују и стварају преосталих неколико десетина година.

СВЕЧАНО ОДАВАЊЕ ТАЈНИ

СВЕЧАНО ОДАВАЊЕ ТАЈНИ

Та света појединачност, не похлепна издвојеност, коју осећа песник док ствара узвишену верзију *садашњости говора*, вредна је поштовања као и стање стваралачке неизвесности, тајне која још није у исходу, у тексту. Ту борави и оно што је хтеће аутора и непредвидиво али и непоткупљиво хтеће читаоца-намерника. Тако су се сусретно и узајамно срели али пре свега, након сусрета са самима у себи. Ту интимитет престаје са оног становишта свакодневне идентификације јер у том усијаном луку који спаја стварање и рецепцију, писање и читање, истински добра поезија биће освечањени ритуал душе и језика, свести и чула, градећи подстицајну верзију узвишеног поверења, нешто што је увек пре рутинске и сваке друге анализе.

На овогодишњи конкурс пристигао је хвале вредан број песничких радова, велики број песника и још већи број песама није само доказ пуког преласка квантитета у квалитет већ након сконцентрисаног читања и увод у нека

специфична и открића.

Тематски кругови ове поезије идентификују али и у одабраној мери артикулишу аутентичну осетљивост и мисаону ангажованост у времену. У стилској равни, наравно, преплићу се одблесци традиције и ововременски веризам, архаичност лексема и метафора али и сезонски оваплоћена документарност. Али, поштујући пре свега, непорециво право на појединачност сваког, у овој фази шифром потписаног аутора, ауторке, ваља нагласити да у сфери општег суда треба нагласити виши стилски ниво, одсуство испразне претенциозности, високопарне позајмице из других реторичких сфера.

Песници савладавају и инфантилну потребу за пантократским или још боље метаполитичким или квази историографским беседама, па чак и у сфери ангажованог дискурса на примеру тог неизбежног и непорецивог састојка стварности, у већем броју радова што је преовладано учинком веће ауторске самосвести.

Рефлексивност, интимни свет и потреба за неспутаном експресивношћу, богатство митовских референци, аутоиронија, бела иронија, лирски сарказам, у корпусу ових песничких радова у богатом су сазвучју са овим временом.

Наравно, значењски се сударају узорци спољашњости и, асоцијативно подстичући онај облик разјашњења који свака оригинална песничка авантура не своди на аподиктично или једино разјашњење, равнодушног умножава тим подстицајем нова и нова, лична преиспитавања.

Ово је поезија настала у времену свеопште кризе, у постморалној и социјалној апокалипси и песници јој, храбро и узбудљиво, приносе дијагнозе и поруке из оних предела прошлости памћења, лектире, догађаја, ликова и порука где се уз активно етичко, појединачно, колективно,

национално али и људско заступа версичка, лична али садржајна верзија спаса и самоспасавања. Међутим, поезија, ипак није сводива на уопштавајуће знаке, она је озарујућа унутрашња игра, онај ватромет у ентеријеру, дневној жртви, саосећању, сну или под кожом, која увек призива љубав, детињство, завичај и слике путовања, памћења или тежње.

Након личног читалачког просветљавајућег искушења, као најбољу песму издвигала се песма *Живети* аутора Јоже Бренчича. Она није најбоља само због претходних вредносних постулата у забелешки већ због тога што враћа поезији свежу и неуништуиву снагу мисаоне игре, многозначности симболичког чаробњаштва у суптилној функционалности језика, обогаћеног структуром, мноштвом минијатура од условних песничких реченица.

За овом песмом следи песма *Пред лицем сна* Милице Јефтимијевић Лилић, која је својеврсно богато импресивна интроспекција с доживљајем Италије, медитерана, гроба Светог Николе, посибкјеним семенкама личне биографије у тој очаравајућој самоидентификацији са мисијом Свеца – заштитника путника.

Трећа је, изузетно ефектна игра с биографијом и историјском али индивидуализованом вивисекцијом једног лика и једног епитафа у којој се у првом лицу, орфички вештом инкантацијом оглашава генерал Врангел онако како то поезија може, ван једнозначних оквира и предестираних вредновања, ван утилитарности идеологије и аподиктичности лика и дела црнобеле оданости и величања. То је песма *Епитаф генерала*, Љиљане Фијат.

То је богатство које се пише и речима и белинама, песничким сликама и метафорама проналасцима самоће као и проналасцима гласноговорништва, препознатљивих знакова времена и завршимо песмом једног од учесника:

*„Гледам кроз зид
Кроз стакло замагљено*

*Видим
Пролазнике и непролазне
Оригинале
И слике пресликане
Стварно и нестварно
И реално*

*У бодљикаво уже
Увезаше ме*

*Јер видим
Баи гласно“*

*Радивој Шајтинац,
књижевник*

*Зрењанин,
септембар 2014.*

Јоже Бренчич
Врхника, Република Словенија

ЖИВЕТИ

Опет осећам мирис дивљег цвећа,
јер сада је време лаких летњих хаљина,
страст је још увек црвене боје,
луцидан дух игнорише број година.

Сваког дана се сретнем са својим лицем,
окрећем прстен расположења,
којим не могу отворати конзерве,
јер он само мења боје у спектру дугиних боја.

Идеализација има посебну драж,
све док не постанем свестан недостатака.
Дружим се са небом, цртам на њему ватру
и у заносу дубоко удишем чист ваздух.

Све оно на обали било је кратко
и размишљам да ли се уопште десило.
Згазио сам свој понос да не бих изгубио
нешто што можда уопште немам и нећу имати.

Без бујног цветања цвећа на прозорима,
без светлог сунчевог зрака у души,
без тога да желим и снажно осећам,
месец би избледео као жар у камину.

Ретко дрво цвате само једном,
његови плодови сазру последњи пут,
лишће се одене у скерлет, осуши,
и гране се не надају пролећу.

ОГЛЕДАЛО

Вунене рукавице пипале су за топлином,
додире су још натопљени од тренутка мисли,
заташкан грех, јесте много већи грех,
са црвеним кармином сакрила си траг пољупца.

Кретање између изохипсама је сложено,
поново сукоби са претераном еквилибранцом,
мој зимзелен се зелени у хладним данима
а њена лепота била је надахнуће за моју песму.

Ко се усуђује укаљати нешто тако чисто?
Као да не постоји граница између снова и јаве
у песмама сликам свет са дречећим бојама
и заиста се трудим да не би угасио сунце.

Обућићу црно одело и кошуљу живе боје,
завезаћу жугу кравату са бисерном иглом,
обутћу жуте ципеле са црвеним пертлама,
гледаћу у очи како би се огледао у твојим зеницама.

Ставила си маску да не би приметио рањивост,
опет се кријеш иза застора равнодушности,
обукла си тесну црвену летњу хаљину
и бојим се да ће наш разум надјачати срце.

Милица Јефtimiјевић Лилић
Београд

ПРЕД ЛИЦЕМ СНА

Барију

Заблистало је море под канделабрима
Ко моја душа давнином пробуђена -
прожима додир вечности.

Из „блиске даљине“ прогнана
Сном призвана
Отворих тајне двери мора
Што шапће бедемима
Оно што прећуткујем.
Успламти византијски дух
Дубоко потиснут у бездан мене
Са свих страна притешњене.

Само ка дубини – успињеш се.

Бари, колевко вечности,
галебе у пучину поринут!
Сићушна пред твојом великом портом
Клањам се заштитнику мора.
Свети Никола, оче смерних,
Знам бдио си над мојим немирима
Кад дан не видех
Ни светлост, ни сан.

Шаптао је царски дух мојих предака
Дубоко у мојој крви,
Стићи ћеш где треба.

Молитвом посусмо траг
Из „малене Бањске на Косову“
Икона златом опточена
била је путоказ.

Морала сам ту стићи
Пред ту лепоту,
Да кликнем усхићено,
подарим љубав
Вековима срцем чувану,
Да захвално целивам Свете Двери.
Да појмим непојмљиво:
Говор мора, искона,
Шум непролазног,
Реч лепоте:
che belle parole.
Да додам своју боју
Византијској небеској
Што сија из мора,
Ti amo mia bella Italia!

Моја безвремена душа
Слила се са пучином,
Са светлим очима
Што воле лепоту,
Носе је ко амајлију,
Расту с њом.

Пред лицем сна
Блистам растерећена
Свих земаљских брига
Пољупцем Југа
Пробуђена.

Љиљана Фијат
Нови Сад

ЕПИТАФ ГЕНЕРАЛА

Црвени преврат, онебожена променљивост,
презре моју зрачну и блиставу младост.
А сад је згрушан одјек, безобзиран према издржљивости,
законима
и мојој љубави према завичају. Занесеној, као у скоку.
Људи који се стичу плачу вапијући.
Жене које нису могле да се одвоје од мене
обасипајући ме осмесима и сваки пут прекидајући
дотицањем руку,
трепере над земљом лудом од бљеска.
Слушају како дишем у рају где све зелено је.
Неизмењено као питомина фрушкогорска.
Ја, Петар Николајевич Врангел, вођа свих руских
изгнаника,
бестеласан попут небеске свиле или љубави када се
распамети,
овде учествујем међу људима: окружен простора
плаветнилом.
Ту, где су љускави кругови уличних светиљки и густих
сенки,
миран са својим успоменама и тишином.

Душан Мијајловић Адски
Ниш

СТРАХ ОД ПРАЗНОГ*

У собној тишини ни гласа ни даха
прав је пламен свеће која догорева.
Између зидова стисло се мало страха -
довољно да тамнички црв не снева.

Бесмислице умориле душу и тело
све иза зида постаје велика даљина.
Дубоке боре полако руже чело -
узалуд напор доброг црног вина...

Несаница зобље оно мало спокоја
све сам ближе аду а далеко од раја.
Док црно вино гомила стихове неке

осама расте; пуст је брод без реке.
Свећа се гаси...мрак зидовима кружи
- опијено вином *данас јуче* тужи!

* Аристотел, и с њим остали физичари, све до Торичелија, веровали су да постоји у природи принцип које су назвали **horor vacui**, па су чак мислили да се због тог „страха од празног“ у пумпи подиже вода. Цитат се појављује и у другом облику: *Природа не трпи празнину.*

Саво Мартиновић
Београд

БЕЛЕ ХУЉЕ

Јакову Гробарову

Зимнаја је дарога и стаза
забелела од снега и мраза.

Шћућурени људи к тргу буље
где промичу пахуље и хуље.

Ноћ ка зори и свитању хита -
појила се празне и корита,

из којих су пиле – јеле хуље,
па над њима сад веју пахуље.

По плочнику густе дим ромиња,
над стазом се слеже белог иња.

Из кафана још гушћи дим куља
да се једва и назире хуља.

Кад врхови иња тек поцрне
свака хуља појилу се врне.

Полулопта северна ил' јужна:
хуљина је стаза увек кружна.

Дође – оде, опет дође – оде,
јер му друго, еј, не пије воде.

Мирослав Николић
Нови Сад

ТРЗАЈИ У ВАЗДУХУ

Не можемо уназад, не, ни данас, ни сутра.
А и зашто бисмо. Трзаји у ваздуху.
Буђење.
Најновија поезија.
На улицу су изашли из кућа и станова.
Они што живе на улици нису изашли у куће и станове.
Паркови су за привилеговане – грађане.
На селу нема – голубова.
Трзаји у ваздуху.
Аутобуси касне. Стоји се у реду.
Црвени се црвено – зелени се зелено.
Можемо. Време ћутања је прошло.
Трепери жуто.
Поглед у небо – бебо,
Трзаји у ваздуху, за данас, за сутра.

Драган Ј. Ристић
Ниш

ПЕСНИК

кад песник намешта сијалицу
онда се сви одмах узјогуне
тврде да мрак није тако густ
да га за то нико није овластио
да има много стручнијих...

кад песник намешта сијалицу
онда му нико ништа не верује
па и он сам затим поверује
да се мрак тиме неће разбити

онда се брзо рашире сумње
да ће се ишта поправити
(ко је па он да нешто поправља)
онда му неки прогунђају
зашто то није раније учинио

могао је кад год је хтео
они чекају а он тек сада
да ли тада није смео
у мрачан се ћошак завукао па одатле
на погрешна светла кевће

кад песник намешта сијалицу
онда се он мало више пропне
богами се он добрано пропне
па сви очекују да се стропошта:
нависоко пуца и намере му задње

чим поново засветли песник ће у мрак
да одатле мерка нову сијалицу
јер живци му нешто нису у реду
јер намера му мрачна а прозирна
јер људи су ипак помало и звери

тако ти је брате мили
кад песник намешта сијалицу

Владимир Живковић
Равни Тополовац

ЗАПОСЛЕНОЈ ДЕВОЈЦИ
У СЛУЖБИ ЗА НЕЗАПОСЛЕНЕ

Тискамо се на улазу Бироа -
јадници нација разних
Погледа шупљих и празних,
Различитог годишта и пола,
Заједничког статусног симбола.

Ромски, мађарски, румунски, српски,
амбијент пијачни,
бахати смо и дрски.

Канцеларија ради,
Чујем „Даље, молим!“
Журно улазим,
Ту за столом, десно, љубазна девојка
Кроз смешак ми каже:
(Већ ми је лакше)
„Изволите, молим.“

Запослена девојка у служби за незапослене
Дивна и висока, ипак на мене не гледа с висине,
Њене су речи пажљиве и биране
И мени-технолошком вишку-помогле да се мање бринем.
Неуспешно ја покушах тада
Са свог лица да му осмех скинем.

Дивна запослена девојка у Служби за незапослене
Хвалоспев заслужује, јер је права;
Супротно већини учмалог општинског апарата-

Често након сусрета с њима
Не могу да потрефим врата.

Хвала запосленој девојци у Служби за незапослене
Јер је светли пример свима
И њима запосленима
И нама осталима
Хвала јој
Жалим је, јер нас много више има.

Драгослав Савић
Житиште

ЖИВОТ ЈЕ ЛЕП

Живот је леп кад си богат
 Каква варка
Живот је леп кад си сиромашан
 Каква варка
Шта је то леп живот
 Зна ли неко

Живот је леп кад радиш
 Каква варка
Живот је леп кад не радиш
 Каква варка
Шта је то леп живот
 Зна ли неко

Живот је леп
 Само када волиш
И имаш неког ко тебе воли
 Верујте ми
Само тад је живот леп

**Мирослава Мира Цветковић
Смедерево**

ТИСКИ ЦВЕТОВИ

У тримој, дремовној Тиси,
зароњени у муљ,
лептири, неми и самотни
чаме у тами.

Кад широм отвори длан,
један чаробан летњи дан,
на зов вилењака-заводника
само њима знан,
прену се из дубина.

У навали сунчевих просева
окрилате од љубави,
појаве се где никад нису
и ко прозирни цветови
оките целу Тису.

Дрхти Тиса, лелујава и зујава,
опчињена том паучинастом магијом
љубавне игре.
Лето светлуца, трепери,
као да радост дели.

Чудне суђаје чарају,
нежне обреде ткају.
После дугог чекања у тами
лептирима блиски додир дарују.

Ал љубавна игра траје тек трен
и не понавља се на „бис“.
Све је ефемерис на свету!
Само, и сваки леп трен је драгоцен.
А ко зна! Можда се и он крије
у неком тамном вилајету.

**Мирјана Трнавац
Прањани**

У НОЋИ

Тишина спарне вечери
Руке брестова на мојој сени
Помодрело небо
Чежња за росом умрлог дана
Месец у велу свог ореола
Ни птица ноћна се не јавља
Слушам тишину, грлим самоћу
Хватам ваздух
Руке пуне празнине
Зенице снова прободене
Како да нижем бисере црне
У слепоочнице бије лептир самоће
Спржиће се на ватри истине
Живот нестварнији од снова
Страх од пролазности
Од самоће и од себе саме страх
Страх од страха – од свега страх

Емилија Живојиновић
Крагујевац

БУЂЕЊЕ

Низ распутицу
јужног залама
прасербски годови
бројане памћења
онеспокојавам
преобратом гена
све мање своја
скоро безимена

У опсади је
мој прапочетак
сва моја станишта
моја вертикала
брише се отисак
првотних Сораба
без свог постања
себе сам издала

Зао час ме буди
из вражје магије
коренским сећањем
обнављам суштину
појам православље
осом симетрије
у младаре множим
свог рода истину

**Марица Радић Видић
Адашевци код Шида**

МОЖДА ОВО НИЈЕ ИСТИНА

Пре зачећа
навикла на непослух
рођена у инат нечему или некоме
показах да се може и ако не треба

у исто време
случајна и намерна
олујама пре рођења опустошена
трајала

неважна овом свету
таман толико
да у други свет не поверујем
родих се истином затечена
пркосом задојена

порастох к'о из воде
босонога
неуморно тапкајући у барама блата
можда сам зато и проходила
пре старијег брата
жао ми је
што ми то нису опростили

ако ово није истина
само луд би знао и сада волим кишу

кад пљушти
отворим све прозоре
скупим се на левој страни постеље
баш простране постеље
грлећи облаке
до свитања

Биљана Грошин
Меленци

ПРЕД СЛИКОМ: СВЕЧАНОСТ,
ТИВАДАРА ВАЊЕКА

И без застава свечани призор
Достојанствена тишина вечери
Одшкринуте украшене двери
Читљив позив и вапај
За приступ

Осветљена сеоска кућа
Забат сецесија
Издужена фигура, црвена тоалета
У ноћи, негде, у *сред лета*, чека
Ко ће још доћи

И тамно небо
И тло
И кућа лампион
И висока фигура
И витраж
И басамак
Сија

Тамна гама, а све сија
Празничне неке вечери
Магија

Тренутно
Узалудна опсесија

Иво Мунђан
Темишвар, Румунија

ДАН СРЕЋЕ

Добро је што више не зависимо
ни од кога ни од чега -
ОУН је одлучила да сваке године
обележавамо Дан Среће
па треба да будемо весели.

Што не мора да значи да тога дана
боси нису боси, голи нису голи,
да гладнима не цврче црева
и да бескућници
имају кров над главом.

Али треба – обавезно -
организовати (што се помпезније може)
и симпозијуме (у академијама)
и пријеме (у дипломатским представништвима)
на којима да се позову
звучна имена тренутних челника.

Што не мора да значи да тога дана
смрт не сме да коси болесне
којима нема ко да пружи помоћ,
да треба да потеку мед и млеко
иза сваког ћошка и у сваком засеоку
и да је плач само отрцана реч
у старом речнику.

Али треба – обавезно -
исказати транспарентност
(макар испред спуштених завеса),
и изразити приврженост глобализацији
(пошто се прогута псовка)
ако се хоће бити укорак
са цивилизованим светом.

Љубомир О. Вујовић
Београд

ВИНОГРАД

Низ падину трсје трси, *Божјим даром дивом плода*
Руји јесен, оку прија, *Грозд до грозда чокот прси*
У милини новог рода, *Једрим зрном благост клија*
Нектар зрене, лозу свија, *Испод неба, древног свода*
Низ падину трсје трси, *Руји јесен, оку прија*

Трепти трептом лист до листа, *Виноградом смирај мири*
Сунцем грљен, росом рошен, *У богатству боја блиста*
Док низ вреже лахор пири, *Благодарност душом шири*
Разливима нежног киста, *Кишом купан, браздом кошен*
Трепти трептом лист до листа, *Сунцем грљен, росом рошен*

Још пар дана да отраје, *Још пар ноћи миловања*
Да му звезде златом сјаје, *До берача и до брања*
У љубави топлог неба, *Све по реду, како треба*

Па кад стигну мили гости, *Биће сласти за дечицу*
Биће грожђа и радости, *И за пчелу и за птицу*
Биће песме од давнина, *Биће роде доброг вина*

Напомена:

Ово је такозвана вишедимензионална поезија
Стихови песме могу да се читају на више начина:

- хоризонтално: неболдирано + италик

вертикално: само неболдирано

- вертикално: само италик

Строфе могу да се укритају и читају и дијагонално:

- неболдирано – италик

- италик-не болдирано

Снежана Марко-Мусинов
Земун

ПЕРЕД

Сањам дан
када ће на оближњем киоску
у великом тиражу
штампана
осванути моја књига
као што избирљива девојка сања
да за цео век
нађе најбољег друга,
да венчање протекне у најбољем могућем реду,
а кад се осврне,
све око ње остаде у нереду.

**Мимица Костић
Лесковац**

ТО МЕ БОЛИ

Не боли мене сиромаштво,
мене боли беда душе,
и не боли ме прихватање
већ несхватање неког
ког си вечито и схватала
и прихватала.
Душу ми цепа реч лажи,
срце ми боде
стрела зависти,
отрова – љубоморе,
много је тих дела,
речи што мене боле.
Не чуди мене када
неко нема хлеба,
чуди ме како превише
други има.
Када се плаче и тугује
чудно ми није,
али када се они радују
и певају, када сада
брат на брата удари,
то ме чуди јер ништа
као пре исто није.
Свет се окренуо
све у супротном току иде.
То ме боли: што се
људи ничега не стиде!

Слађана Обрадовић
Ниш

УСПЕХ

Успехом назови
Сваки дан
У коме
Трагајући трајеш,
Додиром истине
Већи постајеш.

Успех је кад
Роди се дан
Што зрачи снагом
И ти без утехе
Пређашњи бол
Остављаш.

Успешно је када
Упорност
У надању
Замени место
Било ком и
Било каквом крају

Па чекање дозовеш
На другачуји начин

А воља се заодене
Хармонијом душе.

**Славица Дабевска Кировска
Тетово, Р. Македонија**

ЈА НИСАМ ВИШЕ ТАМО

Ја нисам више у ономе рају
где бистра вода жубори низ брда
к'о танана жица од чисте срме,
тихо у сумрак кроз баште шеврда.
Ја нисам више у родном крају
а сањам извор подно стене стрме.

Ја нисам више у ономе рају
где се гнезде у пролеће ласте
моје су мисли у завичају,
у мирисном хладу над водом,
коју пију момци кад сено пласте.
Из даљине певам с мојим родом.

Ја нисам више тамо гди воду пију
из савијеног лескова листа,
тамо још трешње над реком зрију,
а мокри белутак у води блиста.
Док бистри поток жуборка кроз вече
са њим кроз живот и моја туга тече.

Ја нисам тамо испод влажног хлада
где бистре капи са пуно милине,
теку преко лишћа боје старог жада.
Око мене воде препуне силине,
излила се река, мутна и дубока,
не личи на поток из дечијег ока.

Миомирка Нешић
Смедерево

УЧИНИ МИ СЕ

Учини ми се у магновењу
Да се у облику збуњених слова
Изви искра у живом хтењу
И указа се као светлост нова

И сада пипам по невидици
Или је то несвесно моја рука
Као струна на некој невидној жици
Нежно се такла твога струка

Да ли је могуће из простора
До који не допире људска мисао
Јавити се као неприметна бора
Или си, можда, мојом руком писао

Светлана Гркић
Нови Сад

ГДЕ СУ НЕСТАЛЕ БОЈЕ

Данас ми се
разум умешао
и говори
да ми осећања посрћу.
Некуда је нестала боја
која прекрива сиву.

Речи су се отргле ненадано,
као детиња рука из очеве,
остављајући чудан страх,
јер нема шта да испуни
тишину пораза.

Затварам очи у празној соби.
Пребирам речи
што кренути би хтеле.
Само тупост и исто питање
које више и не жели одговор.

Осећам зиму.
Шуња се кроз одаје душе
и чупа из ње све
што има корен у мени,
да нестане!

Упорно лажно сведочим
и себи и другима
да сам срећна,
не знајући коме ова обмана
више прија.

Весна Андрејић Мишковић
Славонски Брод, Хрватска

ТИШИНА

Тражила сам тишину
на местима
где се облакодери
један другом подсмехују,
где улице
подмећу ногу
пролазницима,
где на ливадама
трава расте брзином
светлости,
где лифтови превозе
покидане кишобране...
И нико никада
није чуо за тишину.
Тражих је свугде
и не нађох ју,
до ли у ћошку душе своје.
Ту се сакрила и чека
да свесна постанем
љубави,
коју ми је подарила.

Александра Сашка Ердег
Суботица

ЗБОГ СВАКЕ ПТИЦЕ

Због сваке прегажене птице, ја бих се
зауоставила
Да је одлепим са асфалта и сместим у
топлу земљу.
Због сваке смрзнуте птице, ја бих се
зауоставила
Да је ставим између својих дланова и
дунем у њу,
Да је претворим у анђела.
Због сваке сломљене птице, ја бих се
зауоставила
Да је пољубим, да је више не боли.
Због сваке скупљене птице, ја бих се
зауоставила
Да је држим за крило све док не оде
одавде.
Због сваке дрхтаве птице, ја бих се
зауоставила
Да је ставим под свој капут и преселим је
у тишину.
Али свет ми то не допушта.
Тера ме на журбу.
Забрањује ми освртање.
Скупљам своје птице, у џепове свога
срца.

Ко зна колико их ту већ има.
Тих лепих, прозирних, успаваних птица.
Лепим њихову бол на своју,
И чекам, чекам макар један знак
Којим ће ми бити дозвољено да им вратим
ветар у крила.

Андрија Стануловић
Пирот

ИЛУЗИЈА

Љуби шавове на лицу што изања из мрака,
кад већ љубав се милује на слепо.
Тектонске плоче напуклих убеђења
не лепе се парчадима самоће.
Преведи се на језик уснулих
и признај да изговорена на дијалекту сене
звучиш као бесмртни грех.

Нама, ипак, треба истрајнија лаж,
жетон за вожњу
до наредног разочарења,
јер само су илузије оно што нас крепи,
кад под ногом осетимо расклиматани свет.
Нема живљег од превареног сужња
ни мртвијег нема од трезнога краља.

Јасмина Малешевић
Београд

ВОДА У БОЦИ

Када напишем песму
 О духу
Који сустиже љубав
 О срцу
 Које плива
Као бродић у боци

Када напишем песму
 О звону
Које сустиже време
 О трену
 Који траје
Као ватра на длану

Када напишем песму
 О срећи
Која прекрива сенку
 Нижући слова
У замку испод коже

Ухватићу тајну
Васкрслу на ветру
Извадићу срце
Промрзло у сузи

Ержебет Фехер-Лиза
Вршац

ДРУГО ЛИЦЕ

Рана на длану, рана
на души...пуним песак
у џакове лопату немам...
До струка сам у мутној води,
не осећам да сам мокра...
пливање неће помоћи...Сањам:
помериле се бомбе
Они што су их испустили
нека нам сад помогну да се
не подавимо! Заједно плутају
свиња, теле и мачка...Елисе
чамца залепе за контејнер под водом...жена се
несвесно смеје чврсто
држећи дете...друга плаче држећи
снежно бело куче...Бака две ноћи
на дрвету јасена, неустрашиви
је спасао...Сви родови, сви спасиоци
СВАКА ЧАСТ! Руси...и још двадесетак
страних језика...поплава а свет у
малом...хеликоптери, запомагање,
суседи пливају...Од кога коме вода
иде? Свет и ми везани смо, бомбе
нас раздвојише а мутне воде спојише.

Бебе се рађају и нову наду дају док
реке мутну воду ваљају, а кад
корита нађу, све нек крепи сунце и
уместо воде која руши, плави, нек
теку речи песника – поезија нека
лечи натопљене душе... Спасиоци,
хуманисти свима хвала!
Драгоценост ВОДА нек
никада више не покаже ово своје
Друго лице
ој Србијо уздигни се!

Данијела Шћепановић
Мојковац, Црна Гора

УОЧИ СВИТАЊА

Моји се орошени прозори
купају у зори,
а мојим чулима жубори звук и додир
и још нешто под метафизичним плаштом,
док ја узгајам своје снове на јави,
и поново спајам расплетену стварност, са маштом.
Питам се, да нијесам заправо одбјегла,
из неке установе душевног здравља?
Ако јесам, не мари,
овакве ни Бог не поправља...

**Виолета Алексић
Швајцарска**

ОДЕЛО МОГ ОЦА...

Ако све саберем,
не могу да саставим
ништа од овог што ми се нуди.
То су углавном у трку
погубљени људи,
по неки орден чина
по нека ситна врлина,
и неки ветрови
у недоба дошли да
донесу немир кратког века.

Но од свега овог,
је тешко саставити човека,
на кога могу да одморим
уморно чело.
Који може да обуче одело
мога оца и мојих предака.

Некада ми је жао
што сам толико јака,
можда би лакше било
да разум заменим
празним вајатима.
Нису ме научили
да немо главом климам,
ко пред незваним сватима.
Па многима реч бритка и не годи...

Но, како пустити да ме неко води
ко ме ућукати не уме
на частан начин?
Ако саберем све
ово што ми живот нуди,
ја нећу рећи да ми не значи,
али довољно није да могу
застати да се одморим
од свих бежања страшних...

**Весна Керечки Шарац
Батајница**

У ДАНЕ КИША

Гора олистала у време
песме народне,
сјај крену низ око
преливши реке модре.

Глас пастира однесе ветрови,
срце паорско
испод ноктију црних
завукло своје орање дубоко.

У име слуге, косца и просца
размилеше дани, ко мрави
зараслом ледином,
уместо оца, ведриле се слике
чокота у даљини.

Гледала сам
како разноси нежност
прстима по коси,
подивљале вране љубављу кроти
на небеском савијутку.

Увлачећи се у поре
дах пролећа мирисних,
као пред потоп у дане киша,
обриси суза мање су видни
од туге ове.

ВЕЧЕ ЗА КЛИМТА

Моја размишљања датирају дуго
на тему како је створен пољубац
од саме светлости...

после бих чежњиво пружала руке
отимајући два језерца из очију
на чијем дну је рођено савршенство

.....

Окачих на врата венац од цвећа
у виду претпразничког симбола

и плес за двоје наручих
уз арому Pinot Noire
из високих чаша

све је било спремно
помислих – сезаме отвори се

после бих кришом гледала
у слику Густава Климта
(одлазећи са Еросом на починак)

и уздахнувши рекла

живели
(у себи)

Александар М. Арсенијевић
Београд

КОСМИЧКИ ДЕЧАК

Дечак Дотиче Воду
Прозирним Длановима
Нежна Је Душа Воде

Дотиче Пужеве
Разглагољују Му Се Влажни
На Језику Кише

Дотиче Паучину
Прича Му Зачарана
О Свили Месечине

Дотиче Свице Чисте
Буктање Мака У Мраку
Пчеле У Злату Подневном

Дотиче Прашника Шуму
Полен Распршује
У Пухоре Бестежинске

Дотиче Нектарске Загонетке
У Калеидоскопу Сунца
Вилинске Свице Сред Безвремености

Космички Дечак Чудаства
Дотиче Чисту Присутност
Први Пут Види Први Пут Чује

Дечак Тај Нисам Ја
Плачите Прсти Рашчарани
Док Се Не Очистите

**Весели Гајдашевић Шљарков
Фекетић**

ТАКО НАМ И ТРЕБА

Ново јутро исто нам је свако,
И све тврђа кора нам је хлеба,
А ако је Нама добро тако,
Онда ништа-тако нам и треба!

Ми тврдимо како није касно,
Да где треба снови нам се сместе,
А видимо да није нам јасно,
Чак ни оно понекад што јесте!

Судбини се препуштамо лако,
Примајући што други нам нуде,
А ако је Нама добро тако,
Онда тако нека нам и буде!

Сведоци смо прилика и стања,
И програма разноразних шема,
А не знамо зашто нам се сања,
Кад од снова будућности нема!

У очи нам светло сија јако,
Те не знамо какав знак нам шаље,
А ако је Нама добро тако,
Онда нека буде нам и даље!

Пута Нашем Избављењу траже,
Они што смо њима брига жива,
А никога право да нам каже,
Шта у ствари са Нама се збива!

Ми и даље згледамо се млако,
Док сто нових невоља Нас вреба,
А ако је Нама добро тако,
Онда ништа-тако нам и треба!

Миодраг Лазаревић
Пожаревац

ТРЕЋА СМЕНА

На небу нове звезде
њихова је сада смена
оне ове ноћи дежурају
док у кућици портир
негде око поноћи
вади храну за ту ноћ.
Мирише прво рано воће
и почетак новог лета
мирише млади црни лук
и каишеви беле сланине
док хлеб од јуче не мирише.
Тако дежурају звезде и портир
док им се бледи Месец смеши
у поноћној тишини не виде
како поткрадају фабрику.

**Јована Митић
Лесковац**

АМБИС

Чекам неку вест
Да ме избави из досаде
Свакодневнице (не)битисања
Мртвила и зала.
Сагореће и жеља за Новим,
Почетак Краја.

Узимам дане на реверс
Немојте ми тражити аванс.
Земља нека плати,
Нисам тражила да се родим
Овде,
Са вама.

Осећам се скрхкано и неважно
Јер на моју скромну светлост
Бацате сенку,
Укидате право на живот и радост
Одузимате и ваздух полако.
(Дишем на шкрге)

Гушим се у перфидној двосмислености
Ваших речи
Немоћна,
Престала сам да корачам.
Да ли сте се родили такви
Или сте временом отупели од људскости?

Морал
Ситна тачка у мрачном понору,
Реч која не постоји више
Ни у вокабулару.
(То вам је исто што и речник)
Ми идемо у свет
Везани поводцем од злата.

Које будуће генерације,
Чије?
Похлепа похлепу рађа
Клин се клином избија
Уцена се на уцену ниже!
Амбис и неповрат.

Згазићете и последњу кап
Љубави и лепоте,
Топло срце постаће камен
Без трачка светлости
Цвет ће потамнети,
Изгубиће свој мирис
Нећете се ни осврнути.

Мали и гладни преузимају
Туђе грехе.
Појешће их стид
Од паучине саткани,
Због других,
Због вас.
(Већина против већине)

Две половине различитих страна
Само још по броју једнаке,
Несрећне ће појести вечито понижење
Постаће још мањи, до трајног непостојања,
Опстаће јачи,
Немилосрдни,
Они који се не осврћу...

Предраг Радаковић
Житиште

ПРАШИНА

Сећам се када су коњи у галопу
Прашњавим друмом вукли таљиге.
Владари из сенке, неми на повике.
Јадници су бучно бранили јаднике.

А ја сам био на страни прашине

Сећам се када је колона гладних
Смирено гутала прашину.
Владари из сенке су неми на повике,
Блатњавих ципела подизали заставу

А ја сам био на страни прашине

Сећам се када смо ватром слободном
Поцепане ноћи крпили заставом.
Из талоба кафе вриштале су заблуде

А ја сам био на страни прашине

Сећам се када је прашина прекрила
Коцкара, идиота, викторове јаднике,
Живот се давио у муљу безумља.

А ја сам немо дизао прашину

Гледам кроз зид
Кроз стакло замагљено

Видим
Пролазнике и непролазне
Оригинале
И слике пресликане
Стварно и нестварно
И реално

У бодљикаво уже
Увезаше ме

Јер видим
Баш гласно

АФОРИЗАМ - ГЛАС САВЕСТИ

АФОРИЗАМ – ГЛАС САВЕСТИ

На овогодишњи конкурс стигао је изузетно велики број радова од многобројних аутора, па је за жири била права мука да одабере оне афоризме који заслужују да буду заступљени у зборнику. Наравно да је, уз најбољу намеру, све ипак субјективног виђења и процењивања, па је сасвим могуће да су неки од афоризама који нису предложени за штампање такође вредни да се нађу међу одабранима.

А овако велики прилив радова говори о неколико чињеница. Најпре, треба напоменути да је ова књижевна форма све више присутна код наших аутора, а инспирације су свуда око нас и у сваком тренутку просто се саме намећу и треба их само уобличити на најадекватнији начин.

Права инвазија афоризама на овај конкурс говори и о његовој оправданости, а исто тако и о популарности „Банатског пера“ и о настојању да аутори буду заступљени у овом престижном зборнику који сваке године све више добија на свом значењу и тежини.

Наравно, да све то говори да организатори имају и обавезу више, а сасвим је јасно да Библиотека „Бранко

Радичевић“ и Клуб књиге „Бранко Радичевић“ раде на овом, како се то данас каже, пројекту, веома одговорно и савесно и због тога и имају велики одазив аутора са свих страна.

А када је реч о инспирацијама аутора онји су их налазили и налазе их у свакодневним дешавањима, пре свега, на политичкој сцени, односно у осталим дешавањима свакодневног живота.

Дневну политику и њене актере афористичари ни мало нису мазили. Напротив, бритким и јасним порукама аутори исказују своје виђење одређених ситуација и стања, па кажу“Многи политичари чим зину загаде нам животну средину“. Други аутор у исти кош ставља “Корумпиране политичаре, мафијаше и криминалце веже заједничко гесло: „Нисам крив!“ -, а слична је и жестока порука и у афоризму “Није Влада морала да распушта Скупштину. И пре тога су били распуштена банда“. А да је припадност одређеној партији предност говори афоризам „Учланите се у нашу партију. Обезбеђени стан, храна и мишљење“. Црнотуморно и јетко, али и истинито, нажалост. А горка је и порука из афоризма: „Једино су гробари оптимисти! Кажу да ће за свакога бити места“.

Један од аутора каже да се „Од политике не живи. Ужива се“ и истовремено поручује: „Политичке промашаје слушамо сваки дан. Промашене политичаре гледамо годинама“. Вишезначан је и афоризам „Грађани су носиоци власти. Њима су политичари на грбачи“.

У прилозима има и оних који се подсећају протеклих времена, па један каже: „Имамо лопове који отварају сваку бараву. Недостаје нам бравар који је отварао свака врата“, а други аутор поручује „Маштао сам о будућности све док нисам схватио да је лепше кад маштам о прошлости“.

У сваком случају и овогодишња продукција оних

који су конкурисали је веома богата, садржајна и вишезначна, јер је афоризам у нас веома популарна форма литерарног изражавања. Много је веома добрих афоризама. Има, такође, међу понуђеним радовима, и афоризама који би уз мало дотеривање били још јачи и директнији што би им дало и праву форму. Због тога неки нису прихваћени иако су идеје аутора биле веома добре.

Као члану жирија била ми је част да будем део тима у оквиру конкурса „Банатско перо“ које ће и даље и писати и летети на радост многобројних поклоника литерарног стваралаштва широм ових простора.

*Душан
Милићев,
Књижевник*

*Житиште,
12. септембар 2014*

**Милорад Бибин
Зрењанин**

`И неваљали пси и неваљали људи воле да јуре...
туђе мачке.

`И пси и људи кад на погрешног лану... брзо
нестану.

`Ово око прања пара ме чуди. Није новац – прљави
су људи!

`Због закона о пушењу, запослени пуше на улици.
Они који су на улици због губитка посла су одавно...
попушили.

`Да су неки наши имали бар мало мозга, никад им
се не би догодило толики одлив мозга.

**Мирослав Мишел Болтрес
Смедерево**

`Колективно лудило прво се назире у очима лидера!

`Што нисмо бацили у реку ових година – однела је
ових дана поплава.

**Витомир Ђурчин
Зрењанин**

`Опет смо остали кратких рукава, а сад од нас траже
да засучемо рукаве!

`Капитен је имао политичког слуха. Изабрао је
праву страну.

Драгутин Јокић
Клење

`Да је Србија Србија, било би и Косово Србија.

`Била је то идеологија века, а завршава се као лелек миленијума.

Драган Матејић
Крушевац

`Напустила ме памет. Нисам хтео да је слушам.

`Не смем да штрајкујем глађу. Ови моји би ме пустили да умрем.

Трифун Дробњак
Шабац

`Многи политичари чим зину загаде нам животну средину.

`Волео је државу - до њене последње паре.

Војислав Трумпић
Јагодина

`Ја и са своје две руке могу да постанем четвороножац.

`Треба ћутати. Проблем је само да ли код питања или одговора.

Живко Продановић
Загреб, Хрватска

`Корумпиране политичаре, мафијаше и криминалце веже заједничко гесло: „Нисам крив!“

`Свима су јасна њихова људска права, а нејасне њихове људске дужности.

Славица Јовановић
Прњавор Мачвански

`Мој отац никако да схвати да ће га најјефтиније коштати ако ме ишколује улица!

`Није Влада морала да распушта Скупштину. И пре тога су били распуштена банда.

Живко Гавриловић
Румска код Шапца

`Знање је једино богатство које нико не може да украде. Због тога лопови купују дипломе!

`Србија је земља чуда! У њој су многи стигли до циља путем који никуд не води.

Бранко Антић-Гулит
Банатско Карађорђево

`Обреновац на води, Шабац на води, а сад би да усреће Београђане!

Зоран М. Јовановић
Лесковац

`Не причајте у јавности да смо до гуше у блату,
наплатиће нам га као лековито.

`Није баш све црно код нас. Сада нам је ђаво крив.

Радоје Николић
Вршац

`После пропасти прве, створена је друга
Југославија. Само се будала два пута саплиће о исти камен.

`Код Орвела је био Велики брат, а код нас Велики
друг.

`Истину на видело! Да је лакше одстрелимо.

Зоран Симић-Зокс
Фоча

`Од политике се не живи. Ужива се.

`Црно нам се пише, кад нам димњачари доносе
срећу.

`Политичке промашааје слушамо сваки дан.
Промашене политичаре гледамо годинама.

Милад Обреновић
Рогатица, Република Српска

`Што је више ошишаних до главе, времена су све чупавија.

`Прво смо ми Европи испоручили главе, а онда она нама поглавља.

Александар Милета Деветак
Врбас

`Понекад је добро држати језик за зубима - да не би скупљао зубе по језику.

`Ово зло је још добро, јер су многа добра превише зла.

`Имамо лопове који отварају сваку браву. Недостаје нам бравар који је отварао сва врата.

Братислав Костадинов
Крушевац

`Имамо златну омладину. Брани се ћугањем.

`Био је недоказан, па су га осудили без доказа.

`Продали смо веру за вечеру.Помије се не одбијају.

Јелена Кујунџић
Мајур

`Наши јахачи Апокалипсе су неуморни. И кад сјашу
– држе дизгине.

`У Србији нису само жеље пуне, већ и читава села.

Љубомир О. Вујовић
Београд

`Маштао сам о будућности све док нисам схватио да
је лепше кад маштам о прошлости.

`Код нас није проблем што луди паметују. Проблем
је што се паметни праве луди.

Борисав Трајковић
Сомбор

`Некада се слобода плаћала главама. Сада главе
служе само за ситна поткусуривања.

`У нашој земљи влада закон слободног тржишта.
Приступ контејнерима свима је доступан.

Катарина Ђукић
Оџаци

`Држе нас на леду да се не покваримо.

`У близини велике вашке увек је много гњида.

Жељко Марковић
Чачак

`Партијска војска заузима високе положаје. Она не припада армији незапослених.

`Друштво нам је болесно. Криминалце може да ухвати само грип.

`Грађани су носиоци власти. Њима су политичари на грбачи.

Живомир Николић
Алексинац

`Јефтино се продајемо. Хоћемо у Европу по сваку цену.

`Не брине мене то што нам вођа лута, но што народ иде за њим.

Зоран Додеровић
Нови Сад

`Влада ће обезбедити повољније услове за страна улагања. Распродаће странцима земљу.

`У стара добра времена сиротиња је пљачкала банке. Сада банке пљачкају сиротињу.

`Кад су нам све лађе потонуле, испливали су дугови.

`Матуранти су положили испит зрелости и сада могу да се сликају.

У националној драми народ је вечити статиста.

**Биљана Димитријевић Мартиновић
Зрењанин**

У јавној кухињи сваки залагај је горак.

Неће да уради све што може данас. Оставља мало и за сутра да би имао шта да ради.

**Миодраг Лазаревић
Пожаревац**

Јутро јесте паметније од ноћи, али се многе ствари дешавају преко ноћи.

Не знам зашто ме нападају пси луталице, кад нема пас зашта да ме уједе?

**Саво Мартиновић
Београд**

Учланите се у нашу партију. Обезбеђени стан, храна и мишљење.

Паметнији сам од жене. Боље сам се оженио, но што се она удала.

Хвала ти, мајко, што си ме родила. Не захваљуј сине. Нема на чему!

**Веселин Гајдашевић Шљарков
Фекетић**

`Ништа од наших пет минута – изгледа да их је неко откуцао.

`Забачени крајеви су нам на свом месту – сада забацујемо средину.

**Драгутин Видачић
Житиште**

`Поштенем човеку сваки дан је први април.

`Човек је сложено биће. Сложи се за најмањи лични интерес.

**Екрем мацић
Коњиц, Босна и Херцеговина**

`Утакмица је завршена неријешено. Они су нама узели три бода, а ми њима новац.

`Кад је требало да кажем завршну ријеч заглавио ми се метак у цијеви.

**Душан Мијајловић Адски
Ниш**

`Волим и ја државу колико и она мене, али њој се може.

`Народ је све храбрији. Мало, мало па неко плуне свој лик у огледалу.

Миодраг Тасић
Доње Сухотно, Житковац

`Треснули смо на земљу, али пропадање може бити и дубље!

`Једино у чему се сви слажу је да сви други лажу!

Јован Крагујевић
Нови Сад

`Ово што нам се дешава није крај, већ његов почетак.

`Држава која опстаје уз помоћ штапа и канапа, своје поданике доводи до просјачког штапа.

Драгиша Марковић
Житковац

`Овоземаљски живот ме нагони да се све више радујем загробном животу.

Васил Толевски
Скопље, Македонија

`Они који су преписивали у школи, сада би све да себи препишу у катастар!

`Једино су гробари оптимисти! Кажу да ће за свакога бити места!

`Написао сам веома критички афоризам о Вођи. Уједно то је и први афоризам у свету који је без речи.

БЕЛЕШКА О АУТОРИМА

Милана РАЈИЋ, рођена 22.10.1988. године у Зрењанину. Основне академске студије на одсеку за српску књижевност и језик Филозофског факултета у Новом Саду завршила је 2011. године. Звање мастер професора српске књижевности и језика стекла је 2013. године, одбраном тезе „О ликовима свештеника у *Сеобама* и *Другој књизи Сеоба* Милоша Црњанског“. Њен мастер рад је у јуну 2014. године награђен првом Бранковом наградом Матице српске. Ради као наставник српског језика у Основној школи „Никола Тесла“ у Банатском Карађорђеву. Објавила је есеј „Пукотина могућности“.

Милан МИЦИЋ, рођен 1961. године у Зрењанину, доктор историјских наука, књижевник. Аутор је двадесет књига из историографије, есејистике, документарне прозе и поезије.

Зоран ДОДЕРОВИЋ, рођен 1960. године у Новом Саду. Пише кратке приче, афоризме и хаику. Радове је објављивао у бројним публикацијама у земљи и иностранству. Награђиван. Аутор збирке хаику „Заступљена река“ и коаутор је књига: „Раскршће ветрова“ и „ПреЗЕНт анегдоте“. Живи у Новом Саду.

Емилија ЖИВОЈИНОВИЋ, рођена 1947. године у Крушевцу. Живи у Крагујевцу, где је и стекла звање наставника матерњег језика. Члан је Удружења писаца у Крагујевцу. Својом поезијом и прозом заступљена је у многим зборницима и часописима. Награђивана. Прву збирку песама „Ђурлик из недара“ објавила је 2013. године.

Душан МИЈАЈЛОВИЋ АДСКИ, пише прозу, поезију, приче и песме за децу, хаику поезију, сатиру, књижевне приказе и новинске текстове. До сада је награђиван преко 100 пута, највише за кратку причу и

приповетку. Објавио је шест књига, неколико жанровских новела и преко 1800 жанровских прича. Заступљен је у „Антологији нишких приповедача”. Живи у Нишу.

Милорад МАРТИНОВ, рођен 1941. године у Зрењанину. Дипломирао на Факултету за текстилну технологију у Љубљани. Пише кратке приче и песме. Учествовао је на разним књижевним конкурсима у нашој земљи. Радови су му објављивани у више књижевних зборника.

Андрија СТАНУЛОВИЋ, рођен 1989. године. Пише поезију и кратке приче. За свој књижевни рад добитник је више награда. Живи у Пироту.

Татјана ДЕБЕЉАЧКИ, рођена 1967. године у Ужицу. Пише поезију, кратку прозу, приче и хаику. Члан Удружења књижевника Србије и Хаику Друштва Србије. Члан ХУСЦГ-Монтенегро и ХДПР- Хрватска и члан неколико иностраних Удружења књижевника. До сада је издала четири збирке поезије, збирку хаику песама. Поезија и хаику преведени су на више језика.

Саво МАРТИНОВИЋ, рођен 1935. године у Даниловграду, Црна Гора. Објавио је пет књига афоризама, две књиге епиграма, два романа од прича, књигу прича, као и монокомедију, коаутор је Антологије црногорског афоризма. Објавио је књигу о шаху. Награђиван. Сарађивао је у бројним листовима и часописима у Србији и Црној Гори, а обављао је и уредничке послове. Заступљен је у домаћим и светским антологијама. Превођен је на руски, енглески, пољски, италијански и неке балканске језике. Члан је Удружења књижевника Србије. Живи у Београду.

Милојка ЈОВОВИЋ, пише песме и афоризме. Живи у Подгорици.

Драгиша ЕРАКОВИЋ, рођен 1951. године у Нишу, где и данас живи. До сада је објавио пет књига и једну заједничку. Заступљен је у више од стотину зборника и

неколико антологија. Објављује песме, приче и афоризме, у земљи и иностранству. Више пута награђиван и похваљиван.

Ана БАБИЋ, ученица крушевачке Гимназије. Почела је да пише од своје дванаесте године. Освајала бројне награде и учествовала на разним манифестацијама. Живи у Крушевцу.

Радивој ШАЈТИНАЦ, рођен 1949. године у Зрењанину. Пише поезију, прозу, књижевну и ликовну критику, преводи с руског и енглеског језика, бави се и драматургијом. Објавио преко четрдесет књига. Члан је Удружења књижевника Војводине. Живи и ради у Зрењанину.

Јоже БРЕНЧИЧ, рођен 1950. године у Страхињу, Крањ. Песме пише од шеснаесте године. Заступљен је у зборницима. Добитник разних признања. Живи у Републици Словенији, Врхника.

Милица ЈЕФТИМИЈЕВИЋ ЛИЛИЋ, Београд

Љиљана ФИЈАТ, рођена 1959. године у Зрењанину. Дипломирала је на Економском факултету у Суботици, докторирала на Економском факултету у Београду. Похваљивана је и награђивана. Песме су јој заступљене у двадесетак зборника. Објавила је збирку поезије „Софија од Месеца”. Члан је Савеза књижевника у отаџбини и расејању. Живи у Новом Саду.

Мирослав НИКОЛИЋ, рођен 1970. године у Новом Саду. Члан је Књижевног клуба „ДИС“ из Бачке Паланке и Друштва књижевника Војводине. Објавио је четири књиге песама. Награђиван. Живи у Бачкој Паланци.

Драган Ј. РИСТИЋ, рођен 1948. године у Нишу. Пише кратке приче, афоризме, поезију и хаику поезију. Хаику му је превођен на 14 језика. Награђиван. Објавио је пет књига кратких прича, две књиге афоризама и десет књига хаику поезије. Живи у Нишу.

Владимир ЖИВКОВИЋ, Равни Тополовац.

Драгослав САВИЋ, Житиште.

Мирослава Мира ЦВЕТКОВИЋ, Смедерево.

Мирјана ТРНАВАЦ, Прањани.

Марица РАДИЋ ВИДИЋ, живи у Адашевцима код Шида. Песме су јој објављене у више зборника у земљи и иностранству. Награђивана и похваљивана.

Биљана ГРОШИН, рођена у Меленцима. Завршила Вишу педагошку школу, смер ликовно васпитање у Новом Саду. Изузетно се остварила као ликовни педагог. Пише од основне школе. Стихови су јој објављивани у више зборника. Живи у Меленцима.

Иво МУНЋАН, Темишвар, Румунија.

Љубомир О. ВУЈОВИЋ, рођен 1952. године у Загребу. Дипломирани правник, запослен на Правном факултету Универзитета у Београду. Објавио осам књига. Добитник је више књижевних награда и признања за поезију, прозу и афоризме. Волонтерски обавља дужност главног и одговорног уредника часописа „Сцена Црњански” и уредника за хумор и сатиру у часопису „УМНО”. Живи и ради у Београду.

Снежана Марко-МУСИНОВ, рођена 1958. године у Падини. Пише кратка прозна дела, поезију и афоризме. Заступљена је у зборницима. Живи и ствара у Земуну.

Мимица КОСТИЋ, рођена 1963. године у Лесковцу. Члан Књижевног клуба „Глубочица“ Лесковац. Учесник разних манифестација. Заступљена у зборницима. Живи у Лесковцу.

Слађана ОБРАДОВИЋ, рођена 1970. године у Земуну. Завршила је Филозофски факултет, одсек: филозофија и социологија. Ради као професор филозофије у Првој нишкој гимназији „Стеван Сремац“. Пише песме, приче, а у припреми је и један роман. До сада има једну објављену књигу. Награђивана. Заступљена је у великом

броју зборника. Живи у Нишу.

Славица ДАБЕВСКА КИРОВСКА, рођена у Тетову, Македонија. Пише прозу и поезију. Објавила је четири стихозбирке. Ускоро јој излази из штампе роман. Више пута је награђивана за поезију и прозу и заступљена је у више зборника и часописа. Члан је Удружења писаца Македоније. Живи и ради и ствара у Тетову.

Миомирка НЕШИЋ, рођена 1941. године у Беранима. Пише рецензије, песме, путописе, романе и есеје. Објавила је четири књиге романа, књигу есеја и две књиге поезије. Члан је Удружења књижевника СКОР-а. Живи у Смедереву.

Светлана ГРКИЋ, рођена у Новом Саду. Поезију почела да пише пре три године и у припреми јој је прва збирка поезије.

Весна АНДРЕЈИЋ МИШКОВИЋ, рођена у Крушевцу а одрасла у Трстенику. Живи у Хрватској, Славонски Брод.

Александра Сашка ЕРДЕГ, рођена 1975. године у Суботици. По занимању је дипломирани васпитач. Пише поезију. Живи у Суботици.

Јасмина МАЛЕШЕВИЋ, рођена 1962. године у Београду. По професији је ветеринар, по занимању је обућар, по дужности је песник. Члан је Удружења књижевника Србије. Објавила је шест књига. Живи у Београду.

Ержебет ФЕХЕР-ЛИЗА, рођена 1947. године. Добитник је многобројних признања у њеном граду, а најдража јој је Награда Ослобођења-Октобарска награда града Вршца. Песме и приче су јој објављиване у зборницима, градским новинама. Живи у Вршцу.

Данијела ШЋЕПАНОВИЋ, живи у Мојковцу, Црна Гора.

Виолета АЛЕКСИЋ, рођена 1974. године у Левчу.

Пише од своје 15. године. До сада је издала четири збирке поезије и један роман. Члан је Удружења књижевника Србије и Швајцарске и већ извесно време дописник Радио Београда.

Весна КЕРЕЧКИ ШАРАЦ, рођена 1959. године у Земуну. Послодавац и директор у својој Агенцији за књиговодствене услуге. Објавила три књиге поезије. Многе песме су јој објављиване у зборницима и књижевним часописима. Добитник је више награда. Члан је Књижевног клуба Сцена Црњански и „Иво Андрић“ Земун, Клуба писаца Чукарица и члан Књижевне заједнице Југославије. Живи у Батајници.

Александар М. Арсенијевић, пише поезију и прозу. Објавио је књигу поезије и књигу прозе. Награђиван. Заступљен је у више зборника поезије и прозе и у антологијама. Живи у Београду.

Веселин ГАЈДАШЕВИЋ ШЉАРКОВ, рођен 1953. године. Пише песме за одрасле и децу, сатиру и афоризме. Објавио четири збирке песама. Заступљен је у зборницима. Пише и текстове за народну музику. Добитник је многих награда и признања. Дежурни и званични песник популарне забавно-хумористичне емисије „Караван” Првог програма Радио Београда. Живи у Фекетићу.

Миодраг Мио ЛАЗАРЕВИЋ, рођен 1954. године у Пожаревцу. Пише поезију и прозу и његови радови се налазе у многим зборницима и антологијама. Објавио је девет књига афоризама и кратких прича. На Радио Пожаревцу има две емисије. У пожаревачком недељнику „Реч народа“ објављује хумореску и афоризме. Живи и ради у Пожаревцу као васпитач у Дому ученика средњих школа.

Јована МИТИЋ, рођена 1984. године. Дипломирала на Факултету Уметности у Нишу, смер сликарство. Добитница је пет награда за сликарство и две

за графику. Чланица је УЛУПУДС-а. Живи у Лесковцу.

Предраг РАДАКОВИЋ, рођен 1963. у Зрењанину. Живи у Житишту. Пише песме и приче. Објавио две збирке песама. Добитник признања за хаику поезију. Песме су му објављиване у зборницима.

Милорад БИБИН, рођен 1951. године у Меленцима. Поред енигматике бави се писањем. Објавио је пет књига афоризама и две књиге поезије за децу. Више пута награђиван. Сарађује са домаћим листовима, часописима и радио станицама. Живи и ради у Зрењанину.

Мирослав Мишел Болтрес, рођен 1966. године у Смедереву. Пише класичну поезију, хаику, рубаије, кратке приче и записе, афоризме. Песме су му превођене на руски, италијански, енглески, јапански и арапски. Заступљен у више зборника, алманаха. Добитник је више књижевних награда и признања. Члан је Савеза књижевника у отаџбини и расејању, Књижевног клуба "Мирослав Мика Антић" из Инђије, Удружења балканских уметника, Хрватског књижевног друштва Ријека, Независног удружења новинара Србије. Живи и ствара у Смедерву.

Витомир Ћурчин, рођен 1948. године у Зрењанину. По занимању је дипломирани инжењер електронике и телекомуникација у пензији. Пише кратке приче, афоризме и политичке колумне. Радови су му објављивани у зборницима и интернет порталима. Живи и Зрењанину.

Драгутин Јокић, рођен 1946. године у Клењу. Завршио природно-математички факултет у Новом Саду, професор физике у пензији. Пише афоризме, а бави се и карикатуром. Објавио три књиге афоризама. Заступљен је у више антологија хумора и сатире.

Драган Матејић, Крушевац.

Трифун Дробњак, рођен 1953. године. Завршио Факултет политичких наука и правни факултет. Пише афоризме и кратке сатиричне приче које објављује у листу

"Чивија". Ради и живи у Шапцу.

Војислав Трумпих, рођен 1936. године на Косову. Завршио Филолошки факултет у Београду. Пише приче, песме и афоризме. Заступљен је у петнаест зборника и једној антологији дечије поезије. Објавио књигу песама. Члан је Матице српске и више књижевних клубова. Живи и ствара у Јагодини.

Живко Продановић, рођен, 1954. у Загребу. Дипломирао хрватски језик на Педагошкој академији у Загребу. Пише поезију и прозу. Песме и приповетке су му објављиване у двадесетак земаља у бројним часописима, магазинима, зборницима и антологијама. Бави се библиографским истраживањима хрватске знанствене-фантастичне књижевности и знанствено-фантастичне књижевности штапане у Хрватској. Објавио седам књига. Добитник је више домаћих и страних књижевних награда и признања. Члан је Хрватског друштва писаца. Живи у Загребу, Хрватска.

Славица Јовановић, рођена 1969. године, новинар и књижевник. Има седам објављених књига. Добитница је више књижевних признања и награда. Живи у Мачванском Прњавору.

Живко Гавриловић, рођен 1950. године. По занимању је новинар и писац. Пише поезију, прозу, књижевну критику, хумор и сатиру. До сада је објавио 15 књига и добио 30 награда и признања. Превођен је на више старних језика и заступљен у више антологија и зборника у Србији и свету. Живи и ствара у Румској код Шапца.

Бранко Антић Гулит, Банатско Карађорђево. Пише афоризме и приче.

Зоран М. Јовановић, рођен 1969. године. Магистар економских наука. Пише песме, приче и афоризме. Добитник више признања и награда. Заступљен у стотинак зборника и антологија. Радови су му објављени и у

електронским часописима за политичку сатиру. Песме су му превођене на македонски, португалски, француски, енглески и пољски језик.

Радоје Николић, рођен 1963. године у Вршцу. Пише афоризме и заступљен је збиркама и антологијама. До сада има четири објављене књиге. Живи и ствара у Вршцу.

Зоран СИМИЋ-ЗОКС, објавио две књиге, а трећа је у припреми. Живи у Фочи.

Милад Обреновић, рођен 1954. године у Рогатици. Завршио Економски факултет. Пише песме и афоризме. До сада има 13 објављених књига. Превођен на неколико страних језика. Више пута награђиван. Члан је Удружења књижевника Србије. Живи и ради у Рогатици.

Александар Милете Деветак, рођен 1956. у Врбасу, хемијски технолог, кулинар, новинар, књижевник. Добитник многих признања из новинарства, музике, поезије, хумора, сатире. Објавио четири књиге. Тренутно живи и радина релацији Врбас, Нови Сад, Београд, Даблин.

Братислав Костадинов, рођен 1975. у Крушевцу. Дипломирао на Економском факултету. Пише афоризме које објављује у новинама, хумористичким часописима. Добитник је признања на фестивалима хумора и сатире и књижевним конкурсима.

Јелена Кујунџић, рођена у Баставу код Осечине. Пише приче и афоризме. До сада има четири објављене књиге. Добитница више награда и признања.

Борисав Трајковић, рођен 1938. године. Пише хаику поезију, песме за децу, афоризме и сатиру. До сада објавио две књиге. Афоризми су му објављени у часописима. Живи и ствара у Сомбору.

Катарина Ђукић, Озаци.

Жељко Марковић, рођен 1961. године. Пише афоризме. Има једну објављену књигу афоризама.. Живи и

ради у Чачку.

Живомир Николић, рођен 1954. Године у селу Преконози код Алексинца. Докторирао на Пољопривредном факултету. Пише песме за децу, приче, поезију, афоризме. До сада објавио 15 књига. Члан је Књижевног клуба „Соколово перо“ из Сокобање и СКОР-а у Београду. Више пута награђиван. Живи и ствара у Алексинцу.

Биљана Димитријевић-Мартинов, рођена 1944. године у Башаиду. Дипломирани економиста у пензији. Објавила је две књиге аутобиографске прозе. Пише песме, приче и афоризме. Заступљена у више заједничких зборника. Више пута награђивана. Члан је Друштва књижевника Војводине.

Драгутин Видачић, Житиште. Пише афоризме и сатиричне приче.

Екрем МАЦИЋ, Коњиц, Босна и Херцеговина

Миодраг Тасић, рођен 1961. у Доњем Сухотном, књижевник и новинар. Аутор седам књига и приређивач књиге прича аутора са простора Јужне Србије. Оснивач и уредник књижевног часописа „Светионик“. Стални сарадник више електронских и штампаних часописа и листова. Члан је Удружења књижевника Србије.

Јован КРАГУЈЕВИЋ, рођен 1950. године у Новом Саду. Дипломирани правник. Био је аутор и уредник емисија о цезу на Радио Новом Саду и Радио 021. Објављивао је текстове о музици у Борби и Нашој Борби. Прве афоризме објављује 1972. године у листу новосадских студената Индекс, а после четрдесет година поново објављује у Афирматору, Етни, Шипку. Живи у Новом Саду.

Драгиша Марковић, рођен 1965. године у Алексинцу, завршио постдипломске студије на Филозофском факултету у Новом Саду. Објавио је пет

књига. Члан је Удружења књижевника Србије. Живи у Житковцу, Алексинац.

Васил ТОЛЕВСКИ, рођен 1956. године у Будимпешти, Мађарска. По професији машински инжењер. Добитник великог броја награда у Македонији и иностранству. Написао преко 15 књига из области хумора и сатире, ауторске и антологије. Уредник „Остена“, „Македонског Остена“ и „Студентска реч“. Председник Удружења хумориста и сатиричара „Остенови“. Члан БАК-а (Београдски Афористичарски Клуб). Живи и ради у Скопљу, Македонија.

Реч уредника

Поштовани читаоци, љубитељи лепе речи,

са задовољством Вам препоручујем нови Зборник одабраних радова са 14. Књижевног конкурса "Банатско перо" Библиотеке "Бранко Радичевић" и Клуба књиге. На конкурс је учествовало 212 аутора са 1489 радова - 120 прича, 467 песама и 902 афоризма. Са поносом истичем да су радове послали аутори из Србије, Румуније, Хрватске, Македоније, Републике Српске, Федерације Босне и Херцеговине, Словеније, Црне Горе, Швајцарске, Немачке.

Овогодишњи жири је радио у саставу Радивој Шajтинац, књижевник, др Милан Мицић, историчар и књижевник, и Душан Милићев, књижевник. За објављивање су одабрали 10 прича, 38 песама и 81 афоризам од 72 аутора.

Најбоља прича је "Прича о бициклу" Зорана Додеровића из Новог Сада,

најбоља је песма "Живети" Јоже Бренчича из Врхнике, Словенија,

а најбоље афоризме је послао Милорад Бибин из Зрењанина.

Жири је посебно похвалио приче "Пресликавање" Емилије Живојиновић из Крагујевца, и "(Не)моћ сећања" Душана Мијајловића Адског из Ниша, песме "Епитаф", Љиљане Фијат из Новог Сада и Милице Јефтимјевић Лилић из Београда "Пред лицем сна", и афоризме Мирослава Мишела Болтреса из Сомбора и Витомира Ђурчина из Зрењанина.

Одабране радове је критичким освртом и насловом ДУША ДАВНИНОМ ПРОБУЂЕНА, објединила Милана Рајић, мастер, професор српског језика и књижевности. И изводи закључак:

"Напослетку, и проза, напоњена соковима самоће, окренута маисти и давнашњим временима, и поезија диктирана у контрапунктним откуцајима, и афоризми, језгровити, актуелни, тенденциозни и црнохуморни, овај Зборник богате охрабрујућим потврдама да се у свеопштој кризи певања и приповедања, кризи читања и учењавања, појединци ипак могу изборити за одиста вредне литерарне победе. И, што је подједнако значајно, сви су текстови Зборника несумњиво одузели од својих твораца добар комад њиховог талента ради одазива на већ престижни конкурс житиштанске библиотеке, што веома радује реализаторе овог литерарног надметања, а свакако и све поштоваоце писане речи, који ће овај избор држати у рукама."

Са задовољством Вам препоручујем нови зборник, ДУША ДАВНИНОМ ПРОБУЂЕНА, са 14. Књижевног конкурса "Банатско перо", и надам се да ће испунити Ваша очекивања када будете читали одабране радове.

Учесницима конкурса се захваљујем на поверењу и сарадњи, ауторима најбољих и објављених радова честитам, пријатељима и поштоваоцима лепе речи, читаоцима, желим да им душа давнином пробуђена ужива у причама, песмама и афоризмима које је за њих одабрао наш жири.

До следећег „Банатског пера“ и сусрета на страницама новог зборника, срдечно Вас поздрављам и желим свако добро,

Весна Ћук

САДРЖАЈ

Милана Рајић ДУША ДАВНИНОМ ПРОБУЋЕНА	5
ПРИЧЕ О ОСАМИ ИЛИ „ТАЈАНСТВЕНО ОСТРВО“	
Милан Мицић <i>Приче о осами или „Тајанствено острво“</i>	13
Зоран Додеровић, Прича о бициклу	15
Емилија Живојиновић, Пресликавање	18
Душан Мијајловић Адски, (Не)моћ сећања	19
Милорад Мартинов, Рециклажа	23
Андрија Стануловић, Левијатанов задах	25
Татјана Дебељачки, Магла Јапана	26
Саво Мартиновић, Једна чарапа	27
Милојка Јововић, Помућен ум	29
Драгиша Ераковић, Икона	31
Ана Бабић, Новчићи живота	33
СВЕЧАНО ОДАВАЊЕ ТАЈНЕ	
Радивој Шајтинац <i>Свечано одавање тајни</i>	39
Жоже Бренчич, Живети	43
Огледало	44
Милица Јефтимјевић Лилић, Под лицем сна	45
Љиљана Фијат, Епитаф генерала	47
Душан Мијајловић Адски, Страх од празног	48
Саво Мартиновић, Беле хуље	49
Мирослав Николић, Трзај у ваздуху	50

Драган Ј. Ристић, Песник	51
Владимир Живковић, Запосленој девојци у служби за незапослене	53
Драгослав Савић, Живот је леп	55
Мирослава Мира Цветковић, Тиски цветови	56
Мирјана Трнавац, У ноћи	58
Емилија Живојиновић, Буђење	59
Марица Радић Видић, Можда ово није истина	60
Биљана Грошин, Пред сликом: свечаност, Тивадара Вањека	62
Иво Мунћан, Дан среће	63
Љубомир О. Вујовић, Виноград	65
Снежана Марко-Мусинов, Неред	66
Мимица Костић, То ме боли	67
Слађана Обрадовић, Успех	68
Славица Дабевска Кировска, Ја нисам више тамо	69
Миомирка Нешић, Учини ми се	70
Светлана Гркић, Где су нестале боје	71
Весна Андрејић Мишковић, Тишина	73
Александра Сашка Ердег, Због сваке птице	74
Андрија Стануловић, Илузија	76
Јасмина Малешевић, Вода у боци	77
Ержебет Фехер-Лиза, Друго лице	78
Данијела Шћепановић, У очи свитања	80
Виолета Алексић, Одело мог оца...	81
Весна Керечки Шарац, У дане киша	83
Вече за климта	84
Александар М. Арсенијевић, Космички дечак	85
Веселин Гајдашевић Шљарков, Тако нам и треба	87
Миодраг Лазаревић, Трећа смена	89
Јована Митић, Амбис	90
Предраг Радаковић, Прашина	93

АФОРИЗАМ-ГЛАС САВЕСТИ

Душан Милићев

Афоризам-глас савести

97

Милорад Бибин	101
Мирослав Мишел Болтрес	101
Витомир Турчин	101
Драгутин Јокић	102
Драган Матејић	102
Трифун Дробњак	102
Војислав Трумпић	102
Живко Продановић	103
Славица Јовановић	103
Живко Гавриловић	103
Бранко Антић-Гулит	103
Зоран М. Јовановић	104
Радоје Николић	104
Зоран Симић-Зокс	104
Милад Обреновић	105
Александар Милета Деветак	105
Братислав Костадинов	105
Јелена Кујунџић	106
Љубомир О. Вујовић	106
Борисав Трајковић	106
Катарина Ђукић	106
Жељко Марковић	107
Живомир Николић	107
Зоран Додеровић	107
Биљана Димитријевић Мартинов	108
Миодраг Лазаревић	108
Саво Мартиновић	108

Веселин Гајдашевић Шљарков	109
Драгутин Видачић	109
Екрем Мацић	109
Душан Мијајловић Адски	109
Миодраг Тасић	110
Јован Крагујевић	110
Драгиша Марковић	110
Васил Толевски	110
Белешке о ауторима	111
Весна Ћук	
Реч уредника	122

ДУША ДАВНИНОМ ПРОБУЂЕНА

Издавач: Библиотека "Бранко Радичевић"
Житиште

За издавача: Весна Ђук

Уредник: Весна Ђук

Рецензент: Милана Рајић

Лектура: Милана Рајић

**Ликовно решење
корица:**

Прелом и припрема: Кристина Чикош Рапајић

Штампа и повез: "Ситопринт" Житиште

Тираж 300.

ISBN 978-86-89687-07-1

CIP – Каталогизација у публикацији
Библиотека Матице српске, Нови Сад

821.163.41-82(082.2)

ДУША давнином пробуђена / [уредник Весна Ђук]. – Житиште :
Библиотека „Бранко Радичевић“, 2014 (Житиште : Ситопринт). – 130 стр. ; 21
cm

Тираж 300.

ISBN 978-86-89687-07-1

COBISS.SR-ID 290505223

